

„A protestáns bírálók általában nemcsak azt vonják kétségbe, hogy Jézus a mi korunkban közvetlen módon szólhat valakihez, hanem azt is nehezményezik, hogy Vassula az általa 1986 őszétől 2003 végéig szinte naponként – évekig térden állva – lejegyzett több ezer üzenet elenyészően csekély hányadában nem Jézus, hanem a mennyei Atya vagy Szűz Mária és Szent Mihály főangyal szavait tolmácsolja.”

Tudósítás egy különleges „író-olvasó” találkozóról ► 5. oldal

„Az 1910-es években ezer lélek élt a faluban, akiknek nagy része evangélikus volt. 1948-ra 300 fő alá csökkent a lélekszám, míg a 2000. évi népszámláláskor már csak 76-an vallották magukat evangélikusnak.”

Bikácsi hálaadás... ► 14. oldal

Új egyházi év – új szemüveg ► 3. oldal
Dunai békehullámok bajor partokon ► 4. oldal
Vallási néprajzi konferencia ► 5. oldal
Az örök Isten beszéde magyarul ► 6. oldal
Kiadós munka mellékhatásokkal ► 11. oldal
Katalinként az evangélikus bálban ► 13. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Az első eljövettelkor Isten félelmes sűrű-fekete felhőben érkezett, tűzzel, füsttel, dörgéssel és harsonaszóval, oly döbbenetesen, hogy Izrael fiai rémült félelemmel mondták Mózesnek: »Te beszélj velünk, és mi hallgatunk; de Isten ne beszéljen velünk, hogy meg ne haljunk.« Akkor a törvényt adta nekik Isten. A törvény félelmetes: nem szívesen halljuk. A törvény rettenet a lelkiismeretnek, úgy hogy az ember sokszor szinte kétségbeesik tőle. De volt második eljövettel is: a Krisztusé. Nem félelmetes, hanem szelíd. Nem döbbenet, mint az Ótestámentomban, hanem irgalommal teljes. Nem a magasban dörög meg szava, hanem emberré alázódik. A Sinai-hegyen rettegni kellett tőle, karácsonykor örülni lehetett neki, ott mennydörgés kísérte, itt angyaléneke. Ott harsonaszóval jött, itt szánakozással: ott rémület, itt vigasztalás, öröm és szeretet. Ott ezt halljuk: »Mindaz, ami a hegyet érinti, hallal lakoljon«, itt pedig maga üzeni: »Mondjátok meg Sion leányának: Imhol jó neked a te királyod.« Lám ez a különbség a törvény és az evangéliom között. A törvény haragot és gyűlöletet szül, az evangéliom pedig kegyelmet ad. A Sinai-hegy alatt Izrael fiai hallani se kívánták Isten szavát, most pedig nem tudunk betelni vele, olyan édes az. Azért ha félelem vagy fájdalom gyötör, ne a Sinai-hegyre menekülj, hogy a törvény cselekedeteiben keress menedéket, hanem fordulj az evangéliomhoz. Mert csak az evangéliom szól így: »Bűneid meg vannak bocsátva, eredj el, s többé ne vétkezzél!«

► Luther Márton:
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

Mustból bort

Id. Tessedik Sámuel alakját idézték fel Békéscsabán

► Nemcsak tollal, korbáccsal is tanított a legendás lelkipásztor. A békéscsabaiak pedig megalkuvást nem tűrő tanítása mellett egyik templomukat is köszönhetik idősebb Tessedik Sámuelnek, akire születésének háromszázadik évfordulója alkalmából emlékeztek az egyházi esztendő utolsó hétvégéjén. A tudós lelkész személyiségének jelentőségét, a helyi közéletben betöltött szerepét jól érzékelteti az a tény, hogy az évfordulós ünnepségek megszervezésének feladatát – az evangélikus egyházközség mellett – magáénak érezte a városi önkormányzat, a helyi szlovák kisebbségi önkormányzat, a Csabai Szlovákok Szervezete, valamint a Békéscsabai Városvédő és Városszépítő Egyesület is.

November 20-án a békéscsabai város-háza patinás dísztermének közönsége énekszóval kezdte a rendezvénysorozatot. A résztvevők együtt énekeltek azt az ősi szlovák éneket, amellyel a békéscsabai lutheránusok több évszázadon keresztül Isten áldását kérték, mielőtt munkához vagy éppen ünnepléshez kezdtek. A helyi Boleráz citerazenekar fellépését követően Cserei Pál, a városvédő egyesület elnöke kiemelte, hogy arra a személyre emlékeznek most, aki azt tanította meg a békéscsabai népnek, miként kell tisztességesen élni.

Ando György, Békéscsaba Megyei Jogú Város Szlovák Önkormányzatának elnöke emlékeztetett arra, hogy amikor a szlovák ősök szekerikkel megérkeztek a mai városháza helyére, rögtön tudták, hogy itt kell letelepedniük: iskolát, templomot építettek, lecsapolták a mocsarakat, termővé tették a földet, és mindenkit szeretettel befogadtak. „Sose feledkezzünk el azokról, akik fáradoztak azért, hogy nekünk otthonunk legyen” – intett a kisebbségi önkormányzat elnöke.

„Az idősebb Tessedik Sámuel (1710–1749) Puhóban (szlovákul Púchov) született, és áldásos tevékenységet folytatott az Alföldön” – idézte előadása elején a Szlovákiában is

számmon tartott lelkész szülőhelyén látható emléktábla feliratát Ondrej Risian. A felvidéki település jelenlegi pásztora felvázolta Tessedik korának társadalmi-vallási konfliktusait, mindazt a szellemi, filozófiai és teológiai háttérrel, amely a nagy lelkész későbbi munkájára hatással volt. A szlovákiai vendég felidézte Comeni-

usnak (1592–1670), a huszita gyökerű családból származó cseh-morva filozófus-pedagógusnak az alakját is, akit a felvidéki evangélikusok saját gondolkodójukként tiszteltek.

► Folytatás a 3. oldalon

Adventi naptárunk

■ FÜLLER TÍMEA

Amióta a gyerekeink „tárgyalóképek”, vagyis két-három éves koruk óta, adventi naptárral készülünk az ünnepre. Nem, nem arra az A4-es formátumú, többnyire Mikulás-min-tás, huszonnégy csokifalatot tartalmazó kis valamire gondolok. Ma, amikor a legtöbb kisgyerek naponta kap édességet, ezt meglehetősen so-ványka készülődésként tartom. Meg picit rövidnek is éreztem azt az időt, amelyet fordítani lehet rá.

Szóval kitaláltuk a magunk változatát. Saját adventi naptárunk. A gyerekek minden napra kapnak egy feladatot és egy ajándékot. Az ajándék lehet közös kirándulás, egy szép gyertyafényes vacsora, csillagséta (erre ilyenkor nem is kell késő estig várni), reggelre stílusos új hímzés vagy textilfestett virág a blúzukon, egy szép ce-ruza vagy toll, valami kedves apróság és persze olykor édesség is. Ezeknek örül kicsi-nagy, de az igazi kaland a dologban a feladat. Amit mindenki külön-külön kap: minden napra más személy szerint minden gyerek.

Ez persze nem is olyan egyszerű. Mert öt gyerek az öt gyerek, és ugye mindenki más és más. A legkisebbek még csak ilyen feladatokat kapnak: „Köszönj szép hangosan”, „Edd meg egyedül az ebédedet”, „Húzd fel ügyesen a cipődet”. De nagyon komolyan erőt vesznek magukon, és megteszik, amire amúgy képesek. Hozzáadják azt a kis erőfeszítést, amelyet hétköznap, ugye, nem mindig van kedvük...

És persze különösen kedves dolog végignézni, hogy nemrég még a legnagyobb volt akkora, mint most az ötödik, az idei adventben pedig már ő biztatgatja a legkisebbet: „Gyereünk, Misuka! Hajrá!”

A kicsit nagyobbak között van, aki már megír egy képeslapot valamelyik távol lakó szeretettünknek, bevásárol, cipőket tisztít, vagy port töröl a könyvespolc egy részén. A legtöbb aranyos dolog persze itt adódik. Elég egy kis bambulás, és ök önállóan hozzálátnak a feladathoz, én meg csak bámulok, hogy milyen hamar megtelik egy szép borítékos karácsonyi lap, pedig csak egyetlenegy „szót” írtak rá: azt, hogy „áldottszépkarácsonyt kívánunk nektek különösen kislucának utatokat megpusztiljuk mert cukianna”.

És hogy a háznak mekkora területét be lehet teríteni ezzel a kétpolcnyi könyvvel, ha az ember igyekszik? Meg: jé, mennyi fekete cipőnk lett hirtelen! Igaz, mind kicsit csíkos, de mi ez a gyerekekhez képest! Szóval nálunk különösen figyelnem kell. Lehet, hogy ők az én adventi feladatnaptáram.

A nagyocskák már beteget, időseket, templomból el-elmaradozó magányos néniket látogatnak, sütit visznek sokat rohanó családoknak, vagy feladnak egy csekket, csomagot – nem hirdetik ki, hogy kinek –, és ren-

geteg mézeskalácsot sütnék. Így kóstolgatják a gondoskodás ízét.

Mostanra van egy kollégistánk is, ő már más körökben mozog. Először kicsit aggódott is: hogy fog ő most már adventezni? Csak vártam, magamban mosolyogva, hogy rájöjjön, és elgyönyörködtem benne, ahogy rácsodálkozott: mindenütt emberek vannak, és mindnek szüksége van arra, hogy szeressék. Az egyik így érti, a másik úgy, számtalan a variáció, és nem mindenhol a mi feladatunk segíteni, de akad, ami ránk vár. Egy jó szó, egy békülő ölelés, egy vigasztaló-együttérző mozdulat, egy komolyabb odafor-dulás, meghallgatás vagy egy szívből jövő imádság, egy mosoly, hogy lássa: észrevettetek, és ugye, tudod, hogy gondolkod rád.

Idénre már három nagylányunk lett olyan önálló, hogy új rendet vezettünk be. Mindenki –anya is – kapott egy köteg papírt, hogy felírjon rá huszonhat nevet (ennyi ebben az évben az adventi nap), azokét, akikre külön szeretne gondolni ebben az időszakban. Imádsággal, figyelemmel, ajándékkal, azzal, amire éppen a másikkal szüksége van.

Az első néhány lap természetesen könnyedén, gyorsan megtelt: apa, anya, testvérek, barátok. És persze jó kérdés is volt, hogy itt most azért mindnyájunk neve felkerült ennyi cédulára, hiszen nekünk is szükségünk van arra, hogy különösen kedvesek legyünk időnként valakinek, még akkor is, ha az az illető amúgy is „hivataltól” szeret bennünket. De aztán csak megállt a toll a kezükben. Nem is olyan könnyű hirtelen ennyi nevet összegyűjteni.

– Anya, nekem mondjal te, nem tudok többet írni magamtól – jelentette be a legkisebb nagy.

De nem adtam olyan könnyen a tanácsot.

– Várj, legyél csendben, imádkozz, figyelj – nyugtatgattam.

És valóban. Alig telt el egy óra, a lányokat nagy halom összegyűrt papír előtt találtam.

– Nem fért rá mindenki – magyarázták –, most csoportosítottunk. Látod: mama és papa, Linda és Robi, Tamás és Márk – sorakoztak a párosok. Kis idő múlva a középső még hozzáfűzte:

– Meg aki aktuális.

Végül záradékképpen a legnagyobb megtoldotta:

– Bár aktuális, ha észreveszem, máskor is. Vagyis próbálom.

Az év végi hajrában – amit az év eleji, év közepi, őszi és megiegyébfele hajszák közé még beszorított a világ idénre – örülök, hogy naponta legalább egyszer megállhatunk egy kicsit élni. Mert senkinek sem könnyű, a munka tornyosul, a tanulnivaló sok, és annyi az elvárás, mégis: itt vagyok, Jézus. Te eljöttél a földre, hogy mindig elérhető légy a számomra. Ajándékként neked ajánlom most fel magamat. Hadd legyél másoknak is elérhető rajtam keresztül.

Oratio oecumenica

Kezdj bennünk újat, Istenünk! Advent küszöbén újítsd meg velünk kötött szövetségedet, érintsd meg szívünket, lelkünket. Hozz életünkbe megújulást, add az új kezdet lendületét és örömet. A téli hidegben és szürkeségben engedj felragyogni a te világosságodat! Melegedni, töltekezni szeretnénk a te közelségedben, jelenlétedben.

Áldd meg, ég és föld Ura, az előttünk álló egyházi esztendő. Minden munkánkat a te nevedben szeretnénk most elkezdni. Munkálkodj bennünk és általunk, hogy épüljön a te országod már itt e földön is.

Egyházunk feje, Jézus Krisztus! Könyörgünk most népedért, gyülekezeteinkért. Őrizz meg bennünket minden bajtól és veszedelemtől, gondviselő szeretetteddel légy közöttünk. Tégy bennünket vidámmá, adj nekünk derűs szívet, és ajándékozz meg bennünket igazi örömmel. Ne engedj elcsüggedni, te légy vigaszunk a nehézségek idején. Ajándékozz meg minket naponként megújuló hittel, amely friss szelőlöként újít meg bennünket minden egyes napon, amelyet ajándékba kapunk ezen a földön. Hozzád tartozunk – taníts minket úgy élni, hogy erről tanuskodjanak gyülekezeteidben élő hitű szolgálóid, akiket elhívtál és feladattal bíztaál meg. Te légy egyházi, gyülekezeti életünk középpontjában, ne engedd, hogy elfelejtsük: te vagy az egyház egyedüli feje, érted és általad történik minden a közösségeinkben.

Szentlélek Isten, erő és tanács Lelke! Jöjj, és eleveníts, újíts meg bennünket! Könyörgünk emberi kapcsolatainkért. Add, hogy a másikban ne ellenséget, hanem testvért lássunk. Add, hogy találkozásaink őszinték legyenek, engedd, hogy merjük lényünk legjavát ajándékozni minden kapcsolatunkban. Áldd meg család-jainkat, ajándékozz meg az otthon melegével, meghittségével. Vezess és bátoríts minket, ne engedd, hogy bántuk és megsebezük egymást szavainkkal, indulatainkkal, tetteinkkel. Taníts bennünket szelídségre és alázatra, hogy nyitott szívvel mindennap készek legyünk a megújulásra, az újrakezdésre.

Szentháromság Isten! Köszönjük, hogy a mögöttünk lévő esztendőben megőriztél bennünket. Köszönjük mindennapjaink megannyi apró csodáját, szereteted és gondoskodásod ajándékait. Köszönjük ígéreted, mely által ma is szóltaál hozzánk. Köszönjük, hogy hívsz magadhoz és szólsz hozzánk akkor is, amikor a saját útjainkon járunk, és megfeleledünk rólad. Köszönjük naponként megújuló kegyelmedet; szeretnénk élni és nem visszaélni bocsánatoddal.

Köszönjük, hogy az adventi út elején elének jössz, és megszólítasz, bátorítasz bennünket: keressünk téged! Urunk, szükségünk van rád! Jöjj közénk, ne rejtsd el arcodat előlünk! Taníts bennünket alázatra, hogy ne a magunk dicsőségét keressük, hanem egyedül téged dicsőítsünk minden jól felhasznált talentummal. Áldj meg bennünket, hogy az örök élet várományosaiként boldogan szolgáljunk neked életünk minden napján. Amen.

myLuther

WWW.MYLUTHER.HU

ADVENT ELSŐ VASÁRNAPJA – ÉZS 55,6–11

„Az én ígém... nem tér vissza hozzám üresen”

Most az új kezdés lehetőségét, az új-játeremtő Isten kegyelmét ünnepeľjűk. Mikor az utolsó falevél is lehullott, mikor már többet fázunk, mint nem, akkor elkezdhetünk ismét remélni. Reménykedni abban, hogy ami az embernek lehetetlen, az az Istennek lehetséges.

Minden adventben az isteni csodát várjuk. Várjuk, hogy a helyére tegyen mindent, mint édesanya a szét-hagyott cipőket és játékokat, egyszerű, gyors mozdulatokkal. Vagy talán nem is várjuk, egyszerűen csak tudjuk, hogy reggelre a helyén lesz minden. Ezeket a reggeleket a gyermek nem várja, nem reménykedik az eljövételükben, nem sietteti, ennél mélysegesen több, amit tud: el sem tudja képzelni, hogy nem úgy lesz minden, ahogyan lennie kell. Ez a gyermeki hit. Nincs vele gondja, nem törődik vele. Ez a nemtörődőmség a hite, hisz oly természetes számára, hogy szóra sem méltatja. Neki más, fontosabb dolga van. Kavicsok és labdák, autók és dalok, falevelek és képek foglalják le gondolatát, veszik el idejét. Minden, ami ezt lehetővé teszi számára, az csak van, azzal nem kell törődnie, hisz nem az ő dolga.

Ők, a gyerekek, akik nem várják a reggeli rendet, a kikészített reggelit, a tiszta ruhát, ők tudják, mi az igazi advent. Mert advent nem a várakozásról, hanem az eljövételről, a megvalósulásról szól. Hogy történnek, és jól történnek a dolgok, különösen akkor, ha nem mi irányítunk. *Esik az eső, süt a nap, és az Isten ígéje nem tér vissza üresen.*

Szép is volt, amíg így voltunk ve-

le mindannyian, de most már tudunk adventről, elmélkedünk róla. Már nem az elsőt éljük át, és szép lassan semmivé foszlott a gyermeki hit. A karácsonyi meglepetést felváltotta a kívánságlista, a nászajándékot a boríték. Kezünkbe vettük az irányítást, mi akarjuk megmondani, hogy miképpen kell minket megmenteni, hogyan kell megváltani ezt a világot. A jókívánságoktól már megfulladunk, ötleteink és megoldásaink csődöt mondtak.

Egy ismerős testnevelő tanár mesélt, hogy egy gyerekeknek szervezett focikupán az egyik apuka túlságosan is belelendült a bírósírázába (aki történetesen ez a tanár volt). Egy ideig túrte, majd váratlanul megfordult, és a sípot a kiabáló apuka felé nyújtotta, mondván, hogy legyen ő a bírósí, hisz nyilván jobban ért hozzá. Egyébként is épp szabad szombatját tölti itt, hogy az ő gyereke jól érezze magát. Erre nem számított a kiabáló, nem akart ő céltábla lenni, inkább elhallgatott.

Mintha adventtel is ez lenne a helyzet. Kiabáltunk, kritizáltunk, kívánságokat mondtunk, de mikor a kezünkbe került az irányítás, megszeppentünk. Egy ideig örültünk a sípnak, először fújtuk, ha kell, ha nem, majd önfeledten kapkodtuk ki egymás kezéből, de egyre nagyobb lett a zűrzavar, egyre nagyobb a fejetlenség. Most már legszívesebben megszabadulnánk tőle. Hozzánk már hűtlen lettek a szavak... Most várjuk igazán, hogy jöjjön valaki, hogy *ne koppanjon a szó üresen, hogy hulljon a hó!*

Tele vagyok kérdésekkel. Nyugta-

lanító, bosszantó kérdésekkel. Hogyan lehet egyáltalán előlről kezdeni bármit is, mikor szinte minden félbemaradt? Hogyan lehetne tiszta lappal indulni, mintha mi sem történt volna, hogyan lehetne csak úgy, egyszerűen azt mondani, hogy kezdődik az új esztendő, az új esztendővel pedig az új lehetőségek? Minden olyan szépek hangzik, mégis nyugtalanít. Befejezetlenül maradt minden. Nem zártam le ügyeket, nem végeztem el vállalt feladataimat. Úgy hagytuk ott a múlt évet, mint a bevetetlen ágat, mikor reggel elaludtunk. Majd ha visszajövünk délután, bevetjük, gondoltuk, de nem lett délután.

Nem tudom úgy elkezdni ezt az évet, mintha nem tudnék arról, hogy mi maradt ott. Néhány hete még gyertyákat gyújtottunk, nem felejtettem; most is látom magam előtt barátom arcát, halom a szavát, pedig a nyáron eltemettük; látom magam előtt a fiatal lány mosolygós képét a koporsója tetején. Milyen új kezdésről beszélünk akkor? Kivel kezdjük ezt az újat, hisz ők már nincsenek velünk! Ha újat kezdek, mintha becsapnám őket. Terheim, fájdalmam nem engednek, lelkiismeretem nem enged. Azt, ami mögöttem van, nem akarom még egyszer elkezdni. Nem akarom a régi bűnököt, nem kell újra, semmi sem kell újra abból, amit tettünk. Azt az újat akarom, ami régen volt, gyerekkoromban. *Hogy hulljon a hó, essen az eső, és ne térjen vissza az Úr ígéje üresen!*

Nincs értelme küzdeni, erőlködni! Semmi látszata nincs a munkánknak! Hányszor és hányszor fakadunk ki

A VASÁRNAP IGÉJE

így! Minek erőlködni gyülekezeti újsággal, betűtípusokat válogatni, oldalakat szerkeszteni, képeket keresni, hogy minden jól nézzen ki, mikor olvasatlanul dobják a kukába? Minek előadókat hívni, koncerteket, kiállításokat, szeretetvendégségeket szervezni, mikor alig jönnek néhányan? Minek készülni az igehirdetésre, mikor nem veszik észre a különbséget, ha épp csak mondok valamit, vagy ha napokig gyötrődöm a szöveg fölött? Semmi értelme tanítani. Csak ülnek, beszélgetnek, játszanak, nem tartják fontosnak, nem hallgatnak az ígére, nem gondolkodnak egy-egy érdekes kérdésen, feleslegesen jártatom a számat. Semmi értelme. Hatszor, nyolcszor vagy ki tudja, hányszor leülni, beszélgetni a fiatal párral az esküvő előtt, hogy aztán az utcán meg se ismerjenek, ha köszönök, csak néznek, esetleg mormolnak valamit – ez kell? Nincs értelme küzdeni! A ciprus helyén tövis, a mirtusz helyén csalán nő. *Essen már az eső!*

Milyen természetű az idő? Ciklikus, mint az évszakok, a nappalok és éjszakák, vagy épp ellenkezőleg, az idő egy bizonyos pontról indulva egyenes vonalban halad végcélja felé? *Augustinus* azt mondja, minden jel arra mutat, hogy az idő körben forog, mint a természet; egyetlen tény mutatja az ellenkezőjét: hogy Krisztus egyszer született.

Az emberi mókuserékből, az állandó értelmetlenségből, az állandó harcból, a szüntelen bűnbeesésből csak az egyetlen Jézus a szabadítás. Az emberi haszontalanságot szimbolizáló sziszifuszi hegyet az isteni kegyelem elhordja, szétapossa. *Vagy a lehulló hó betakarja.*

■ ÓCSAI ZOLTÁN

Mint fogadjalak téged, világ reménységét?

► **Az új egyházi év első hetének éneke, a *Mint fogadjalak téged* már szerepelt a *Cantate* rovatban: a *Gyülekezeti liturgikus könyv* bemutatásának részeként, az *Evangélikus Élet* 2009. évi 29. számában olvashattak *Paul Gerhardt* énekéről, amely mindkét énekeskönyvünkben megtalálható, de más-más dallammal (EÉ 141, illetve GyLK 805).**

Az ott közölt részletes elemzést ezért nem ismétljük meg, hanem új összefüggésekre mutatunk rá.

Az EÉ 141 *Melchior Teschner* dallamát – *Már búcsút veszek tőled* (EÉ 505) – rendeli Gerhardt verséhez (ez a költemény a földi életből Jézushoz vágyódást fogalmazza meg). De találunk még egy szöveget erre a dallamra, amely szoros kapcsolatban áll adventtel. Az *En lelkem, útra készülj* (EÉ 209) a virágvasárnapi jeruzsálemi bevonulást mutatja be: ez az evangéliumi olvasmány advent első vasárnapjának is (Mt 21,1–9). A hármashangzatra épülő, nagy ívű dúr dallam már az első sor végén eléri az oktávot, utána pedig még feljebb lendül. A strófa második fele fokozatosan, arányos lépésekben ereszkedik a záróhangra.

A GyLK 805 *Johann Crüger* szerzeményét vezeti be a magyar evan-

gélikus köztudatba: az ének Crüger híres énekeskönyvében, a *Praxis pietatis melicában* jelent meg 1653-ban. (Gerhardt és Crüger munkakapcsolata a berlini Nikolaikirchében az egyháztörténet ritka szerencsés egy-másra találásai közé tartozik.)

Crüger dallama nagyszerűen illik Gerhardt versének bensőségességéhez. Világos dúr hangneme és többnyire lépegető sorai könnyen énekelhetővé teszik. A srófa (megismételt) első fele finom ívet ír le a kvintig, majd visszatér az alaphangra. Az 5. sor – az „Ó, drága Jézus, kérlek” felkiáltásnál – hirtelen kvartlépéssel felendül az oktávra, és a domináns hangnemből tér ki: ez a dallam indulati csúcspontja. A többi három sor újra kisebb hangterjedelemben mozog, és fokozatos ereszkedéssel éri el a záróhangot.

Zenetörténeti érdekesség, hogy Gerhardt költeményének első hat versét *Dietrich Buxtehude* *Wie soll ich dich empfangen* kantátája (BuxWV 109) az említett koráldallamok felhasználása nélkül dolgozza fel.

■ ECSEDI ZSUZSA

Két advent között – az igaz BÍRÓ köszöntése

Sokszor elgondolkodom, hogyan választották ki annak idején az énekszerzők, hogy költeményeiket melyik dallamra énekeljék a gyülekezetek.

Meggyőződésem, hogy a megfelelő szótagszámon túl más szempontok is előtérbe kerültek. Mai dallamunk inkább temetések hangzik el: „Már búcsút veszek tőled, / Te mulandó világ.” (EÉ 505) Erre a melódiára énekeljük advent első vasárnapjának énekét. *Gyülekezeti liturgikus könyvünk* lehetővé teszi, hogy ez az „elentmondás” ne zavarja adventi áhítatunkat, és *Johann Crüger* dallamával közli ugyanezt az éneket (GyLK 805).

Hadd bátorítsam mégis a Testvéreket: bírkózzunk meg az énekeskönyvben található szöveg és dallam feszültségével, és fedezzünk fel általa új üzenetet!

Gyakran beszélünk arról, hogy két advent között élünk. Az evangéliumokból megismerhetjük Jézust, akit várva várt Isten nepe. Tudjuk azonban, hogy küldetése majd az utolsó napon teljesedik be, amikor *„újra eljön itélni élőket és holtakat”* (Apostoli hitvallás II. hitágazata). Ez a várakozás határozza meg a hívó ember gondolkodását, szavait és cselekedeteit. Az egyházi esztendő kezdetén tehát várjuk a „világ reménységét”. Énekekben azt kérjük, hogy felkészülésünk méltó legyen ahhoz, aki érkezik.

Mindenekelőtt az örömteli köszöntés hangzik el ajkunkról. Mi már tudjuk azt, amit a jeruzsálemi bevonulást ünneplő tömeg még nem

CANTATE

is sejtett: Jézus útja a kereszti irányba vezetett. Énekek szerzője ezért fordítja figyelmünket bűneink felé: rámutat arra, milyen nagy szükségünk van a megváltás művére. Hirdeti nekünk, hogy Krisztus áldozata által békült meg Isten a világgal. Advent idején azért adunk hálát, mert mennyei Atyánk elkészítette számunkra ezt a szabadítást.

Énekek utolsó versszaka buzdít minket, hogy nyissuk meg szívünket a közeledő Úr előtt, mert ő hoz új hajnalt, vigasztalást és reménységet. Ez a gondolat vezet el bennünket a második adventig. Figyeljük meg, hogyan emeli ki a fő mondanivalót a dallamvezetés! Akár egyik, akár másik melódiát vesszük alapul, a csúcsponton ezt a szöveget énekeljük: „Ó, drága Jézus, kérlek, / Te mutasd meg magad...” Ez adventi várakozásunk lényege! S ha odalopozunk 505. énekekhez, amelynek dallamára énekeljük a 141. éneket, ezen a helyen az alábbi sort olvassuk: „Egy jobb hazába vágyom, / hol üdvöm elnyerem...”

Így kapcsolódik össze a két ének üzenete: advent és a második advent. A „jobb hazát” – Isten drága ajándékaként – Jézus földre jövetelével kapjuk meg, aki (az eredeti német szöveg szerint) fátkyként világítja be utunkat a célig: mennyei Atyánk örök országáig, ahol végre színről színre láthatjuk meg őt.

■ VETŐ ISTVÁN

Id. Tessedik Sámuel alakját idézték fel

► Folytatás az 1. oldalról

Tessedik ráadásul nemcsak szülőhelyén, hanem a jénai egyetemen is tanulmányozta Comenius hitelveit, amelyek hatása műveiben is tetten érhető.

Ondrej Risian kiemelte, hogy Tessedik – Csabára érkezése után – bevezette az iskolai rendtartást, mely útmutatót jelentett a gyerekek szüleinek is. „Tessedik Sámuel élete meglehetősen rövid volt. Olyan volt, mint a két végén égetett gyertya, amellyel minél több fényt szeretett volna kibocsátani” – fogalmazott az előadó, aki a *Rómaiakhoz írt levél* 12. fejezetének szavaival érzékeltette a legendás lelkész által hozott áldozatot: „...okos istentiszteletként szánjátok oda testeteket élő és szent áldozatul, amely tetszik az Istennek...”

A Tessedik-évfordulóra szervezett ünnepi ülésen a helyi evangélikus gyülekezet levlétárosa arról beszélt, hogy Tessedik érkezésekor Csabán négyszáz házból ötszázötven lutheránus család élt, számuk nem érte el a háromezer főt. Kovács Pál nyugalmazott lelkész idézte Haán Lajos helytörténészt, aki azt írta a korabeli csabai népről, hogy olyan volt, mint a forrásban lévő must. „Úgy építettek templomot, hogy nem volt államsegély, sem uniós pályázati lehetőség” – mutatott rá az előadó. És mivel az állami

közigazgatás még kiépülőben volt, lényegében a lelkész volt az egyetlen elismert szellemi vezető a településen. (*Tessedik Sámuel – hét év szolgálattal a háta mögött – a tizenhat éven át Békéscsabán ígét hirdető Burián Sámuel váltotta a gyülekezet élén.*)

Kovács Pál kitért Tessedik tanítói munkásságára is. A keresztény emberhez méltó viselkedésről készített írásos anyagában foglalkozott például azzal, hogy a gyermekek szülei kiket kérjenek fel keresztszülőnek, milyen lelkiüettel járuljanak a hívek az úrvacsorához, hogyan készüljenek fel a jegyesek a házasságra, és milyen magatartást tanúsítsanak a gyülekezet tagjai az istentiszteletek alatt. Tessedik óvta híveit a részegeskedéstől, a bolondos farsangolástól, sőt – pogány gyökerei miatt – még a húsvéti locsolkodástól is. Lelkészársait felszólította, hogy rendszeresen látogassák meg a pástorolt családokat, a vizitációk alkalmával pedig részletesen kérdezzék ki a családfokeket lelki életükről.

Tessedik keményen büntette az eltévelyedetteket: nem volt ritka a csabai templom mellett a kalodába zárás, sőt a korbácsolás sem. „Nem mindenben volt tapintatos, de a kemény kézre is szükség volt” – összegezte Kovács Pál lelkészelődje szellemi hagyatékát.

A levlétáros vázlatosan ismertette a békéscsabai Kistemplom építésének történetét. Az alapokat 1745 áprilisában Tessedik kiváló érdekvénesítő képességének köszönhetően kezdhették el kiásni. A csabaiak később templomépítő papjukat az istenházában helyezték örök nyugalomra, ma is ott nyugszik, valahol a középső karzat alatt.

A szimpózium végén Cserei Pál emlékeztetett arra, hogy a rendszerváltást követően a két evangélikus templom rajzából készítették el a város hivatalos logóját. „A két templom nem csupán épület. A »csabaiság« több annál: hit, életmód, szellemiség. Azt jelképezi, hogy az emberek együtt építették fel városukat” – fogalmazott a városvédők elnöke.

Az ülés után a városháza földszinti árkádjainál D. dr. Harmati Béla nyugalmazott evangélikus püspök két nyelven áldotta meg az idősebb Tessedik Sámuel emlékére leleplezett márványtáblát. A városháza udvarán az ünneplők a „csabai Erős vár”-ként ismert, *Isten nekem erőm, bizodalmmal* kezdetű ének szlovák fordításának elnevelésével zárták a napot. Vasárnap Harmati Béla püspök a Tessedik templomában megtartott ünnepi istentiszteleten hirdette az ígét.

■ –Ó –Ő –A

Megint működik a toronyóra Sárszentlőrincen

Gyerekkoromban sokszor mentünk fel a templomtoronyba megcsodálni a harangokat, a toronyórát vagy főntől figyelni a falu életét. Nem emlékszem, hogy naponta vagy hetente húzta-e föl a harangozó az óraszerkezetet, azt sem tudom felidézni, hogy volt-e a toronyórának hangja, de abban a világban, amikor nem mindenki karján volt még karóra, és nem ismertük a mobiltelefont, jó volt felpillantani a falu közepén magasba nyúló templomtorony órájára s leolvasni onnan az idő múlását. De az öreg óraszerkezet egyre romlott, és egyszer csak javíthatatlanná vált.

Ez év őszén kezdődött meg templomunk teljes külső felújítása. Megjavítjuk-e a toronyórát? – kérdezték sokan újra és újra, kifejezve vágyukat, hogy milyen jó lenne, ha a szerkezet – mintegy fél évszázados állás, hallgatás után – újra működhetne. Alig győztem ésszerű magyarázatokat adni, mondván, manapság már nem olyan fontos a toronyóra, és elmondtam azt is, hogy mi a helyzet a nyújtózkodással és a takaróval.

Egy szép augusztusi délelőtt megszólalt a telefonom. „Tervezik-e felújítani a toronyórát?” – kérdezte dr. Kéry Lajos sárszentlőrinci gyökerű, Budapesten élő hittestvérünk, aki két évvel ezelőtt újraöntette a második világháború alatt elvitt harangunkat. „Nem” – hangzott tömör válaszom. „Akkor én felújítatom” – mondta.

A felújítás a napokban megtörtént. Új számlapot, óraszerkezetet kapott a torony. Az óra a két kisebb harangon üti a negyedeket, a legnagyobbban az egészet. Cseng-bong a falu, a negyedóránként megszólaló óraütések által élet költözött a toronyba. Na-

FOTO: BAKAY PÉTER

gyon sokan kifejezték örömeiket, nekem is melengeti a szívem a harangszó. Nem is képzeltem, hogy ilyen sok örömet adhat a működő toronyóra.

Köszönjük ezt az örömet Istenünknek, dr. Kéry Lajos testvérünknek és az órát elkészítő Konkoly Józsefnek és munkatársainak.

Toronyóra már van. Most már hiszem, hogy minden lehetséges, feljebb, mint elképzeljük.

■ KARL JÁNOSNÉ
CSEPREGI ERZSÉBET

Őrzik hajdani lelkészük emlékét

Hálaadó istentisztelet keretében emlékezett november 21-én a helyi gyülekezet és a népes család – hat gyermek, kilenc unoka, kilenc dédunoka – a száz éve született Schád Ottó lelkészre, aki huszonkét évig (1979-ben bekövetkezett haláláig) szolgált a síófoki evangélikusok között.

Az istentiszteleten dr. Fabiny Tamás püspök – egykor maga is síófoki lelkész – hirdette az ígét Lk 12,35 alapján. A püspök példaként szolt Schád Ottóról, aki hűséggel járta a rábízott szórványokat, s ezáltal Krisztus

„kötényes” – mindig szolgáltra kész – tanítványává vált.

Lampért Gábor gyülekezeti lelkész Schád Ottó önéletrajzát és Jakus Ottó nekrológját olvasta fel: „Fiatalokat megszegyenyítő hűséggel gondolta nyáját, a nagy szórványgyülekezet tagjait. Híveit személyesen ismerte. Szinte házszám szerint tudta a hetven kilométeres körzetben zét-szórt híveiről, ki hol lakik?”

Az egykoron szerény körülmények között szolgáló lelkész utódai és a gyülekezet ma már a *Makovecz Im-*

re által tervezett templomban ünneplhettek, megtapasztalva, hogy Isten nemzedékeken át megáldja a neki hűséggel szolgálók munkáját. ■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON felvétele

Új egyházi év – új szemüveg

A bibliolvasó *Útmutató* segítségével igazgyöngyökre találhatunk. Ezt a meglepetést élhettem át, amikor a közelmúltban, éppen Márton napján, rácsodálkoztam a „Losungra”, az ószövetségi igeversre: „Ne félj, termőföld! Vigadj és örülj, mert az Úr nagy tetteket vitt véghez.” (Jóel 2,21)

Az új egyházi esztendő küszöbén éppen erre az isteni látásra, szemüvegre lenne szükségünk, hogy újra termőföldet fedezzünk fel egymásban, a reánk bízottakban, gyülekezeteinkben, egyházunkban, környező világunkban.

Valljuk meg őszintén – elvégre advent bűnbánati időszak –, hogy igen-csak szükségünk van erre az új látásra segítő isteni szemüvegre, hiszen többnyire csak sziklás, tövises talajként tekintünk egymásra. Ezt a borúlátó szemléletet látszanak alátámasztani a lehangoló statisztikai, népmozgalmi adatok is, amelyekkel ilyenkor, az év vége felé kényyszerülünk szembesülni. Úgy tűnik, hiába minden erőfeszítés, szorgos magvetés. Hiába keresztelünk, konfirmálunk, hitoktatunk – a legtöbb gyülekezetben csak fogynak és fogyunk. Nincs növekedés, nincs gyümölcstermés. A szüret, az aratás öröme alig ismert, ritka ajándék.

De az induló advent, az újrakezdés esélye friss reménységgel tölthet el minket. Valójában nem mi kezdünk újat, hanem arra építhetünk, aki „nagy tetteket vitt véghez”. Ő teheti termőfölddé a szikes, kemény talajt is. Hogyan? Úgy, hogy válaszol az ősi adventi gregorián ének, a *Rorate* könyörgésére: „Harmatozások, egek, onnan felülről...”

A talán jónak minősíthető, kö- és tövismentes termőföld is meddő marad mindaddig, amíg nem hullik belé az életet hordozó mag. Ugyanakkor az élet kicsírázásához önmagában nem elegendő a termőföld és a mag találkozása sem. Szükség van még arra az égi áldásra is, akiről *Paul Gerhardt* így énekel: „Lehulltál, mint égi harmat, / Leküldött a szeretet. / Mit Atya és Fiú adhat, / Mind miénk lett teveled. / Mennyei kincseiddel / Lelkem-testem áraszd el! / Ne hagyj üresen, szegényen, / Szentlélek, drága vendégem!” (EÉ 237,3)

Ugyanezért az ajándékért könyörög Benjamin Schmolck is egy másik pünkösdi énekünkben: „Záporodra várunk. / Öntözd meg egyházunk / Mezejét, ne késs! / Hull a mag, az ige, / De szent cseppjeidre / Szomjas a vetés. / Bőségben csak úgy terem, / És

ÉGTÁJOLÓ

úgy érik majd kalásza / Gazdag aratásra.” (EÉ 240,3)

Tudom, szokatlan, hogy most, az adventi út elején pünkösdi énekeket idézek. A karácsonyi ünnepkör számunkra elsősorban az Atya szeretetéről szól, aki nekünk ajándékozta egyszülött Fiát. De ha teológiai tartalmat akarunk adni karácsony szekuláris értelmezésének, mely szerint Jézus születésnapja egyben a család legnagyobb ünnepe, akkor nem feledkezhetünk meg Isten családjának, a Szentháromságnak harmadik személyéről, a Szentlélekről sem.

Máté evangélista egyértelműen szól a nagy misztériumról: „...kitűnt, hogy [Mária] áldott állapotban van a Szentlélektől” (Mt 1,18), míg Lukácsnál az angyal így válaszol a csodálkozó Máriának: „A Szentlélek száll reád...” (Lk 1,35)

Talán kicsit szokatlan kép, de megkockáztatom, hogy Mária úgú is tekinthetünk, mint alázatos „termőföldre”, aki bizalommal fogadja be az isteni magvetést, az égi harmatot. Ennek gyümölcseként belőle sarjad az Ézsaiás próféta által megjövendölt vesszőszál, akiről egyik legszebb karácsonyi himnuszunkban már illatos rózsabimbóként énekelünk (EÉ 157).

A Lélek és a termőföld boldog egymásra találásáról a 104. zsoltár hitvallója is bizonyosságot tesz: „Ha kiárasztod lelkedet, új teremtmények keletkeznek, és megújítod a termőföld felszínét.” (30. v.)

Ideje, hogy kilépjünk a Biblia világából, képeiből, és megérkezzünk a mai Magyarországra. Vajon hány-szor hallottunk a rendszerváltás óta eltelt két évtizedben a termőföld fontosságáról, védelméről? Ment-sük meg a termőföldet! A magyar föld nem eladó!

Mіндеzt szimbolikusan, spirituálisan is értelmezhetjük a jóeli prófécia fényében. Legyen az új egyházi esztendő meghatározó programja a „termőföld” újrafelfedezése, megbecsülése és művelése önmagunkban éppúgy, mint a körülöttünk élőben. Jó gazdaként figyeljünk oda, vi-

gyázzunk a termőföldre! Ne engedjük letaposni, szennyezni, mérgezni! Ne hagyjuk paragon! Ne túrjuk, hogy elgazosodjék! Ápoljuk, műveljük, öntözzük nap mint nap! Egy pillanatra sem feledve az apostoli figyelmeztetést: „...a növekedést az Isten adta.” (1Kor 3,6) Sőt mi több: adhatja ma is, minden vészjósló statisztikai adat és demográfiai prognózis dacára!

A Márton-napra kapott „Losung” nem tartozik a klasszikus, megszokott adventi, karácsonyi igei köszöntések közé. Most mégis ezzel kívánok minden Olvasónknak Krisztusban gazdag termést ajándékozó adventi talaj-előkészítést: „Ne félj, termőföld! Vigadj és örülj, mert az Úr nagy tetteket vitt véghez.”

Gáncs Péter püspök
Déli Egyházkerület

Hétköznapi ökumené

*Felekezeti közti összefogás
a zalaistvándi evangélikus templomért*

► Mindannyian másként éljük meg az ökumenét. Van, ahol más a viszony a keresztény együvé tartozáshoz az éves imahetek idején, és más a mindennapokban. A pókaszepteki katolikus templomban zajlott november 20-i alkalom tisztán mutatta, mit jelenthet a valódi keresztény egység. A helyi katolikus gyülekezet templomában a Tatai Református Gimnázium kórusa adott jótékonyági hangversenyt a szomszédos Zalaistvánd evangélikus templomának megújításáért.

A tatai gimnazisták hangversenye nem csupán az ügy miatt volt különleges. A megszólaló kórusművek, versek és szólódarabok mind arról tanúszkodtak, hogy testvéregyházunk oktatási intézményében igazi művészi igénnyel készültek a fellépésre. Hat blokkba sorolták az előadott darabokat, amelyek között voltak nagy ívű kórusművek, reneszánsz darabok, zsoltárfeldolgozások, nemzeti érzést tápláló dalok és ifjúsági énekek. A zenei művek között jól megválasztott versek szóltak meg Reményik Sándor, Ady Endre, Wass Albert és Mécs László tollából. A hangverseny előtt vidáman izgózó kamaszok nagy fegyelemmel adták elő a nehéz kórusműveket, de laza könnyedség lett úrra rajtuk a záró blokk ifjúsági énekeinek megszólaltatása közben.

A pókaszepteki templomban szombaton az ökumené egy ritkán tapasztalt alkalmán vehettek részt a jelenlevők. Összefogtak a történel-

A zalaistvándi templomot a hajdan volt nagy anyagyülekezet építette 1784-ben. A hajlékot a századok, a közösséget a társadalmi változások tépázták meg... Ma már ez az észak-zalai gyülekezet is számos gonddal küzd. Az elmúlt években azonban a

FOTO: ERDÉLYI KÁROLY

nehézségek ellenére is korszerű gyülekezeti otthonná alakították a régi iskolát, felújították a lelkészlakást. A két épület után elérkezett a templom felújításának ideje is.

A 2008-as Leader-pályázaton a zalaistvándiak 26 millió forintot nyertek felújításra, ehhez egyházi forrásból további közel 4 millió forintot kaptak, a hiányzó egymillió előteremtését pedig a gyülekezet vállalta. Ekkora összeget azonban nem könnyű előteremteni egy kis közösségben, ám aki tesz magáért, annak mások is segítségére sietnek. A múlt szombati hangversenyt a hiányzó összeg egy részének előteremtéséért rendezték...

mi felekezetek, összefogtak fiatalok és idősebbek. A cél az volt, hogy egy evangélikus templom megújulását segítsék. Ám amit elértek, az ennél több. Katolikusok, reformátusok és evangélikusok élvezték együtt a muzsikát, és közben észrevétlenül alkottak egyetlen keresztény közösséget.

A templom felújításához szükséges összeg még nem teljes. Akinek nem volt alkalmuk részt venni a hangversenyen, de szívesen szánna a szép célra, a következő számlaszámra utalhatja hozzájárulását, *templom megjelöléssel*: UniCredit Bank, 10918001-00000028-48030001.

■ ERDÉLYI KÁROLY felvétele

Rászorultakért énekeltek

A Devecser és Kolontár ért vörösiszap-katasztrófa áldozatainak megsegítésére rendeztek az elmúlt vasárnap délután jótékonyági hangversenyt a pápai evangélikus templomban. Az alkalmon fellépett az Ének-lő Szülők Kara, az Erkel Ferenc kórus, valamint Pápa város Bárdos Lajos vegyes kara. Igét hirdetett Itt-

zés János püspök. Az offertóriumként felajánlott perselypénzt, 115 725 forintot az egyházmegye pénztárába eddig beérkezett (1 140 000 forintnyi) adománnyal együtt, környezettanulmány után, rászorultsági alapon juttatják el a kárt szenvedettek számára.

■ MENYES GYULA felvétele

Dunai békehullámok bajor partokon

► Szeptember elején Németország Baden-Württemberg tartományának egyik leghíresebb városából, Ulmból indult útjára a *Békehullámok a Dunán* elnevezésű programsorozat, amelynek célja, hogy felhívja a folyó mentén élő keresztények figyelmét az erőszak terjedésére, legfőképpen pedig arra, hogy Krisztus követőiként feladatuk a béke kultúrájának építése hazájukban és az egyesült Európában. Novemberben a Bajor Evangélikus Egyház gyülekezeteiben emlékeztek erre a küldetésükre istentiszteleti alkalmakon, kiállítások és egyéb programok szervezésével. A központi rendezvényre múlt szombaton, november 20-án került sor Niederaltaich *St. Mauritius*ról elnevezett bencés apátságában. Napközben konferencián, kora este pedig ünnepi istentiszteleten vehettek részt az érdeklődők.

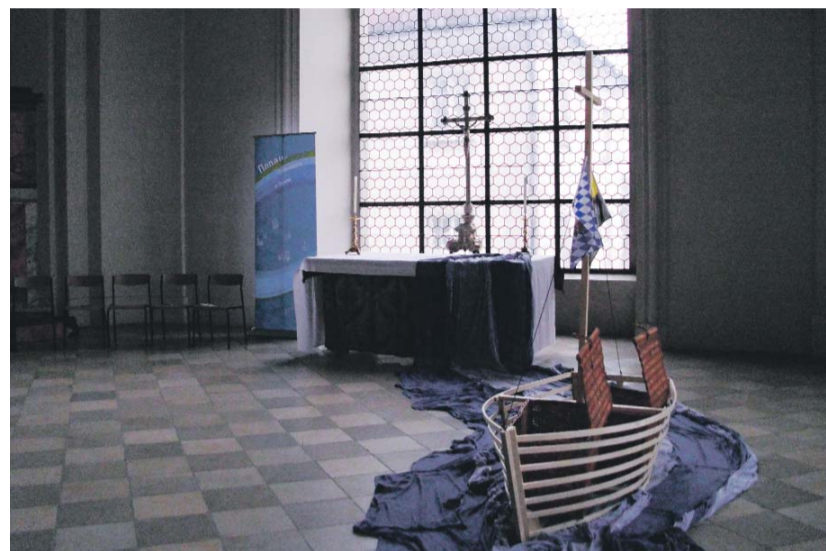
Már a helyszín kiválasztása sem volt véletlen. A Duna szomszédságában épült évszázados kolostor maga is mindig a béketeremtést szolgálta. Legfőképp azzal, hogy hívó csoportokat fogadott be, és a szerzetesek szolgálatán keresztül „eljük élte”, mit jelent Krisztus testének egysége. Az apátságban ötven esztendeje egy közösséget alkotnak a keleti, ortodox hagyományokat követő barátok és azok, akik a római, nyugati egyház liturgiája szerint végzik miséiket.

A szombati konferencia sok résztvevője számára már e szerzetesek testvéri egysége is élő bizonyosságtétel volt arról, hogy a béke megteremtése – a Szentlélek erejével – lehetséges. Köszöntőjében azonban dr. Marianus Bieber apát kedvesen háritott el minden dicséretet, rámutatva arra, hogy egymás elfogadásáért bizony sok belső küzdelmet vívunk a kolostor falain belül élő barátok.

A falu polgármestere, Josef Thahammer is „csatározásokról” beszélt. Többször kényszerült már arra, hogy tiltakozzon azok ellen, akik a Dunának erre a szakaszára erőművet terveznek telepíteni, veszélyeztetve ezzel a táj ökológiai egységét. Ez is erőszak – mondta a hívó katolikus polgármester –, Isten teremtési rendjébe való durva beavatkozás.

A legnagyobb érdeklődés – érthető módon – a bajor tartomány igazságügyi miniszterének, dr. Beate Merk asszonynak az előadását övezte. A jog szerinte többet foglalkozik az erőszakos cselekmények elkövető-

ivel, mint az áldozatokkal. Az igazságszolgáltatás racionális dolog – mondta a miniszter asszony –, a tárgyaláson nincs helyük az érzelmeknek. Mégis jobban kellene ügyelni az áldozatok lelki sebeinek gyógyítására.

ASZERZŐ FELVÉTELE

Itt kapcsolódott a konferencia témájához, a bibliai Ámós próféta szavaihoz („Áradjon az igazság, mint a bővizű patak”) Michael Martin egyháztanácsos, aki a Bajor Evangélikus Egyház különböző – az erőszak leküzdése, az áldozatok rehabilitációja érdekében végzett – szolgálatairól számolt be röviden.

E sorok írója különösen arra volt kíváncsi, hogy miként lehetséges a prevenció, vagyis az agresszív magatartás megelőzése. E téren ugyanis komoly munkát végeznek bajor testvéreink: ifjúsági táboraik témája, az

iskolai tanterv, a hittanórák része, hogy megtanítsák a fiatalokat konfliktusaik kezelésére. Sokrétű szolgáltatukat a bajor evangélikusok előbb kiállítás formájában mutatták be, ebéd után pedig műhelybeszélgetés keretében nyújtottak betekintést munkájukba.

Méltó zárása volt a napnak a két-tornyú apátsági templomban tartott ünnepi istentisztelet. Az igehirdetés szolgálatát Bieber apáttal együtt végezte a kerület evangélikus püspöke, Hans-Martin Weiss. A dialógusprédikáció műfaja szimbolikusan arra utalt, hogy a béketeremtés alapja csakis az egymásra figyelés, a párbeszéd lehet.

Az igehirdetők mögül, az oltárról széles csíkban „hömpölygő”, kék selyem húzódott végig a templom

hosszában (*képünkön*). Ez jelképezte a folyót, a Dunát, amely összeköti a partja mentén élő népeket, illetve azokat az egyházakat, amelyek 2010-ben összefogtak, hogy „a béke követői” legyenek. A kék selyemanyagon egy Romániában ácsolt hajó állt. Vitorláján még csak a württembergiek és a bajorok zászlaja lengedez. A jövő esztendőben azonban rákerül majd a többieké is: az osztrákoké, a szlovákoké, a magyaroké. Hiszen a béke hullámainak is tovább kell gyűrűzniük.

■ B. PINTÉR MÁRTA

A keresztség évére készülnek Vesztfáliában

► Éves ülését tartotta november 15. és 19. között a Vesztfáliai Evangélikus Egyház Bielefeldben. A 2,5 millió tagot számláló uniált – vagyis a lutheri és a kálvini reformáció elemeit ötvöző – protestáns közösség Németország negyedik legnagyobb tartományi egyháza. A zsinatnak hagyományosan a német diakónia fellegrésze ad otthont, ezzel is jelezve, hogy a vesztfáliai evangélikusok számára milyen fontos a szeretetszolgálat. A 213 zsinati küldött és számos szakértő tanácskozására meghívást kapott dr. Fabiny Tamás püspök, a Magyarországi Evangélikus Egyház külkapcsolatokért felelős vezetője is.

A zsinati ülést nemzetközi teológiai konferencia előzte meg, amelynek témája a keresztség volt. A vesztfáliai evangélikusok így is készülnek 2011-re, amelyet az egyház a keresztség évének hirdetett meg.

A hivatalosan vízkeresztkor kezdődő „keresztelési év” keretében gyülekezeti és közegyházi szinten is középpontba kívánják állítani ezt a szentséget, valamint foglalkozni akarnak olyan kérdésekkel, mint a keresztcsülői hivatás, a keresztség megerősítésének liturgiája, a tanítás, a gyermekkeresztesség, illetve a keresztség ökumenikus jellege.

A konferencián a magyar püspök – az elmúlt húsz év statisztikájának tükrében – beszámolt a keresztség magyarországi gyakorlatáról, a zsinaton pedig vázlatosan bemutatta az *Élő kövek egyháza* című magyar evangélikus stratégiát, valamint szövegezt arról, milyen előkészületek zajlanak egyházunkban 2017-re, a reformáció jubileumi esztendejére. A zsinatra ellátogatott és azon felszólalt Hannelore Kraft, Észak-

Rajna–Vesztfália szövetségi tartomány miniszterelnöke is.

Fabiny Tamás a diakónia, a lelkész-képzés és a társadalmi szerepvállalás számos kérdéséről tartott tárgyalásokat folytatott a vesztfáliai egyház vezető-

FOTO: BERND TIGGMANN

ível, és őszre magyarországi látogatásra hívta meg Alfred Bußt, a tartomány evangélikusainak elöljáróját (Präsesét), továbbá az egyház kormányzó testület (Kirchenleitung) tagjait.

► EvÉlet-infó

Vassula

Tudósítás egy különleges „író-olvasó” találkozóról

■ VÉGHELYI ANTAL

Vassula Ryden, aki az „Igaz Élet Istenben-üzenetek” publikálásával vált világszerte ismertté, október 30-án Budapesten, majd másnap Szege-den találkozott az üzenetek olvasóival, illetve mindazokkal, akik tanúságtételének meghallgatására összegyűltek.

Budapest XVIII. kerületében a pestszentimrei Sportkastélyt annak ellenére megtöltötték az érdeklődők, hogy a római katolikus Hittani Kongregáció vezetője a hívők számára nem ajánlott lelki olvasmánnyá nyilvánította az *Igaz Élet Istenben* (a továbbiakban *IÉI*) elnevezéssel illetett üzeneteket, és a történelmi egyházak papjai, lelkészei többségükben vagy nem is ismerik Vassula munkásságát, vagy nagymértékű bizalmatlansággal viseltetnek iránta.

Többen közülük nyilvánosan is hangot adtak már annak a véleményüknek, hogy az *IÉI*-üzenetek nem Istentől vannak, sőt egyenesen ördögi eredetűek. A protestáns bírálók általában nemcsak azt vonják kétségbe, hogy Jézus a mi korunkban közvetlen módon szólhat valakihez, hanem azt is nehezményezik, hogy Vassula az általa 1986 őszétől 2003 végéig szinte naponta – évekig ténnyel állva – lejegyzett több ezer üzenet elenyészően csekély hányadában nem Jézus, hanem a mennyei Atya vagy Szűz Mária és Szent Mihály főangyal szavait tolmácsolja. Más üzenetekben pedig – ezek száma is kevés – Jézustól egy idő után Szűz Mária veszi át a szót, aki általában a hívők mennyei Édesanyjaként mutatkozik be.

Budapesti nyilvános tanúságtétele előtt Vassula sajátjátékozott tartott, ahol kiderült, hogy teljes mértékben tisztában van ezekkel a vádakkal és azzal a problémával, amelyet Szűz Mária üzenetei elsősorban a protestánsok számára jelentenek. Elmondta, hogy senkit nem kíván meggyőzni. A vitakozást sem érzi feladatának. Azokhoz szól, akiknek füle és szíve nyitott az üzenetek meghallására. A vádakra reagálva szelíd hangon idézte Jézusnak az evangéliumokból ismert mondását: a fát mindig a gyümölcséről kell megítélni. Elmondta, hogy akik ismerték őt az előtt is, hogy Isten rendkívüli módon megszólította, tudják, hogy az *IÉI*-üzenetek fáján az első gyümölcs ő maga. Hiszen előtte – bár ortodox kereszténynek vallotta magát – Istennel egyáltalán nem törődött, nem imádkozott, nem járt templomba, és Bibliát sem tartott az otthonában. Sőt amikor Istentől azt az utasítást kapta, hogy szerezzen be egy Bibliát, rögtön azon járt az esze, hová fogja eldugni, mert szégyellte volna baráti társasága előtt, ha Bibliát látnak a polcán.

Isten azonban hamarosan átalakította az egész életét. Mindenekelőtt megadta neki, hogy Isten szemével lássa önmagát és bűneit. Ez számára rendkívül gyötrelmes hónapokat jelentett. De meg kellett tanulnia, hogy Isten a Szentlélek ajándékát mindig senkinek sem adja, amíg szembe nem fordította saját bűneivel, és amíg meg nem tanította bűneit valóban bűnnek tartani és lélekben úgy szenvedni miattuk, mint Krisztus szenvedett a kereszten. Ezen a lelki értelemben vett „tisztító tűzön” vezette őt át Isten, mielőtt az üzeneteiket adta neki.

Az üzenetek fáján azóta világ-

szerte terem a gyümölcs. Hatásukra rengetegen tértek már meg, közöttük nagy számban olyanok, akiket az egyházak korábban nem tudtak elérni. Az *IÉI*-üzenetek olvasása közben hitre jutottak azóta aktívan részt

FOTO: T. PINTÉR KÁROLY

vesznek az egyház életében. Ki-ki a sajátjában! – és ezt Vassula nagyon hangsúlyozta. (Az *Evangélikus Élet* főszerkesztőjének kérdésére válaszolva elmondta, hogy svéd származású férje nemcsak volt evangélikus, hanem ma is az.)

Az üzenetek hatására világszerte imacsoportok alakultak az egyház közösségén belül. Olyan egyházakban, amelyekben ilyenek korábban nem léteztek. Ahol az üzenetek olvasói nagyobb számban jelennek meg a gyülekezet közösségében, ott nem hanyatlak, hanem meglevelednek az egyház élete, a szegényekről való gondoskodásig menően. Ennek főleg Afrikában, Latin-Amerikában és Délkelet-Ázsiában van óriási jelentősége.

Vassula tanúságtételében arról beszélt, hogy az ördög mindig Istent majmolja – lutheránusok fülének ez nagyon ismerősen csengő kijelen-

jük, hogy az teljes összhangban van Luther megtéréséről szóló tanításával. Nyilvános tanúságtételében Vassula ennek értelmében hangsúlyozta, hogy miután hitre jutottunk, meg kell halnunk önmagunk számára, és ez a legnehezebb, mert az egónk nagyon szívós. Az egónknak – amelyen Vassula ugyanazt érti, mint Pál apostol az óemberen – mégis meg kell halnia ahhoz, hogy Krisztus élhessen bennünk, és életünk a Szentlélek uralma alá kerülhessen, illetve – mint az üzenetek címe is jelzi – igaz életet élhessünk Istenben.

A keresztények és az egyház egységének kérdését Vassula nagyon egyszerűen fogalmazza meg. Abból indul ki, hogy a megosztottság nem Istentől van. Az ördög a megosztó, a diabolosz. Ezért ha Isten oldalán állunk, nem károsodhatunk a megosztottság mellett. Nem mondhatjuk jónak, ami Isten szerint rossz. De Vassula hozzáteszi, hogy a megosztottság – nemcsak az egyházé, hanem olyan emberi közösségeké is, mint például a család stb. – nemcsak rossz, hanem bűn is. Az üzenetekben hangsúlyos, hogy az egyház egységét emberi erőfeszítéssel nem lehet helyreállítani, azt Isten fogja a neki tetsző módon és időben megvalósítani. De ez nem jogosít fel minket arra, hogy jó dolognak tartsuk a megosztottságot, és miközben az egység szükségéről beszélünk, tetteinkkel a megosztottság fenntartását munkáljuk.

A találkozón nem hangzott el, de az *IÉI*-üzenetek az egység módját a felizzított négy vasrúd példájával szemléltetik. A négy vasrúd a négy felekezetet – ortodoxok, katolikusok, anglikánok, protestánsok – jelképezi. A rudak – miután mindegyik *egyforma mértékben hajlott meg* a másik három felé – csak akkor fonódhatnak egygé, ha felizzítják őket. A kérdés csak az, hogy ezt a Szentlélek tüze vagy az ítélet tüze teszi-e majd meg.

A záró imádságok:

Az Úr így szólt: „E szavakkal bánják meg bűneiket az emberek előttem:”

Uram, te éveken át elviseltél engem bűneimmel együtt, és még meg is könyörültél rajtam! Minden módon félre lettem vetve, de most már nem fogok vétkezni. Megbántottalak, és igazságtalan voltam, de többé nem leszek ilyen. Ellene mondok a bűnnek, ellene mondok az ördögnek, és ellene mondok a gonoszszágnak, amely beszennyezi a lelkemet.

Szabadítsd meg lelkemet mindattól, ami ellenkezik a te szent voltoddal! Esedezve kérek, Uram, ments meg minden gonosztól; jöjj, Jézus, jöjj most, és végy lakást a szívemben! Bocsáss meg, Uram, és engedd meg, hogy megpihenjek benned, mert te vagy védőpajzsom, Megváltóm, világgosságom, és tebenned bízom!

A mai naptól kezdve mindenkor áldani foglak, Uram. Ellene mondok a gonoszoknak és minden más istennek és bálványoknak, mert te vagy a Magasságbeli, aki messze felülműsz minden más istent. Erős karoddal szabadíts meg a betegségtől, a megkötözöttségtől, a nehézségektől, és győzd le ellenségemet, az ördögöt. Ó, Szabadító, siess segítségemre! Ámen.

(A 2006. november 13-i üzenetből)

„Szentlélek, szállj le ránk, és újíts meg minket, töltsd meg lelkünket szeretettel! Pihenj meg gyöttrődő lelkünkben, adj békét nekünk! Takarj be szárnyaddal, és védj meg minden rossztól! Tégy minket alázatossá, vezess világosságodba, hogy észrevegyük és meg is tegyünk kívánságaidat! Ámen.”

(Az 1988. március 26-i üzenetből)

tés –, majd hozzátette, hogy az ördög csak egy dologban nem tudja Istent majmolni: nem tud szeretetet teremteni. Az *IÉI*-imacsoportokat és a befogadó gyülekezeteket pedig egyre növekvő szeretet hatja át, ez teszi képessé őket nemcsak egymás feltétel nélküli elfogadására, de a szegényekért vállalt áldozathozatalra is.

Az üzenetek tartalma így foglalható össze: *megtérésre és egységre hívás*. Arról, ahogyan Vassula a saját megtéréséről tanúskodik, megállapíthat-

Ha végsőkéig ellenállunk a Szentléleknek, akkor végül az ítélet tüze fogja az egyházak maradványát egybeolvasztani. De ez nem kell, hogy így legyen. Éppen ezért adtunk az üzenetek.

„Akinek van füle, hallja meg, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek!” (Jel 2,29)

A szerző evangélikus lelkész, az *Evangélikus Élet* A vasárnap igéje rovatának vezetője

Evangélikus hagyományokat követve határon innen és túl

Vallási néprajzi konferencia

► Valószínűleg meglepő eredményt kapnánk, ha egy kérdőív segítségével arra keresnénk a választ, melyek az evangélikusság legfőbb ismertetőjegyei. Hát még ha a megkérdezettek által ismert evangélikus népszokásokra kérdeznénk rá. A Magyarországi Evangélikus Egyház vallási néprajzi munkacsoportjának *Evangélikus hagyományok a források tükrében* című, november 19–20-i konferenciáján elhangzott előadások a magyar evangélikusság sokszínűségére világítottak rá.

A 2002-ben alakult vallási néprajzi munkacsoport immár harmadszor rendezett konferenciát. A rendezvényt idén az tette különlegessé, hogy ez volt az első nyilvános alkalma a reformáció megindulásának ötszázadik évfordulóját előkészítő eseménysorozatnak.

S hogy miként egyeztethető össze a (hit)újítás a hagyományokat kutató (vallási) néprajzzal? – a kérdést feltette *Fabiny Tamás*, a reformációi emlékbizottság elnöke is. „Nem bölcs dolog úgy reformálni, hogy nem vesszük sorra múltunkat, és nem örököljük át konzerválásra érdemes kincseinket” – adta meg a választ is a püspök az egyházunk országos irodájának tanácstermében rendezett konferenciát megnyitó beszédében. Másnap ezt az álláspontot erősítet-

tát az *EvÉlet* későbbi számaiban tervezzük közölni, e helyütt viszont csak a már önmagukban is beszédes címek felsorolásával tudjuk jelezni azokat a kutatási területeket, amelyek megerősítik: evangélikusságunk ugyan tradícióiban, kegyességi és nemzetiességi hagyományaiban olykor különbözik, ám történelmi, kultúrtörténelmi és teológiai szempontból – határon innen és túl – mégis ugyanahhoz a családhoz tartozik.

A hivatás mint hagyomány – ároni dinasztia az evangélikus egyházban (Kertész Botond); A késő barokk szószokoltárok típusai Magyarországon a türelmi rendelet után (Harmati Béla László); Addig, amíg sokan voltunk – a hadadi német közösség múltja és jelene (dokumentumfilm, Szilágyi Levente és Peti Lehel); A zene megváltozása a reformáció korában (Voigt Vilmos); A kiskapusi passiók istentisztelet (Zonda Tímea); A passióliturgia változásai egy szlovák háttérű gyülekezetben (Seben Glória); A sárszentlőrinci algimnázium (1806–1870) eszméisége (Nagy István); Luther-ábrázolások a Kárpát-medencében (Millisits Máté); Szakirodalmi források és jelentőségük a 19–20. századi evangélikus néphagyomány feltáráshoz (Tátrai Zsuzsanna); A 19. századi tudós evangélikus lelkésztorok vallásnéprajzi munkássága (Szigeti Jenő); A Nógrádi Evangélikus Egyházmegye nyugati részein található egyházközösségek a 18. században (Muntagné Tabajdi

FOTO: BODA ZSUZSA

Seben Glória előadása – a püspökön kívül egyetlen evangélikus lelkész sem tűntette ki érdeklődésével a konferenciát

te meg előadásában *Szigeti Jenő* nyugalmazott professzor is, aki hangsúlyozta: ha elfelejtjük a múltunkat, nincs igazi jelenünk, és nem érdemeljük meg a jövőt sem.

A terjedelmi korlátok sajnos nem teszik lehetővé, hogy a tudósító ismeresse a másfél napos konferencia mind a tizenhat előadójának értékeiből a legmagasabb referátumát. Néhány referátum szerkesztett változa-

Zsuzsa); *Esküvő, keresztelő, temetés – evangélikus szokások Csanádalbertin a 19. századi egyházi források tükrében* (Krupa András); *A népi gyógyászat és az evangélikus egyház kapcsolata (Zsilák Mária); A 17–18. századi házi ájtatosság 20. századi formái (Gyivicsán Anna); Perpatvar a Honterus Levéltárban (Veres Eme-se-Gyöngyvér).*

■ – BODAZS –

Csepregi Zoltán a Magyar Tudományos Akadémia doktora lett

A Magyar Tudományos Akadémia doktora lett az Evangélikus Hittudományi Egyetem korábbi rektora, az egyháztörténelmi tanszék vezetője. Dr. Csepregi Zoltán november 22-én védte meg sikerrel értekezését, és kapta meg a legmagasabb tudományos fokozatot. A *reformáció nyelve – A magyarországi reformáció első negyedszázadának vizsgálata alapján* című értekezés nyil-

vános vitáján az eseménynek helyet adó Akadémia két doktora – Ács Pál és Heltai János –, valamint Molnár Antal PhD volt Csepregi Zoltán opponense. A Magyar Tudományos Akadémia doktoraként dr. Csepregi Zoltán egyházunk, illetve teológiánk legmagasabb tudományos fokozattal rendelkező professzora lett.

► EvÉlet-infó

Az örök Isten beszéde magyarul

Emlékezés a 420 éves vizsolyi Bibliára

► A Petőfi Irodalmi Múzeum könyvtárában bensőséges ünnepségen emlékeztek meg november 17-én a vizsolyi Biblia megjelenésének 420. évfordulójáról. Képernyőn láthattuk a ritka múzeumi példány restaurálását: miként kellett szétszedni lapokra és újból összerakni. A kamarakiállítás bemutatja az írói hagyatékokból előkerült köteteket – például *Illyés Gyula Bibliáját* – és az első katolikus fordítást is...

Találóa írta egyik teológusunk, hogy a bibliafordítások története hatalmas hősköltevény. S ebben jelentős helyet foglal el *Károli Gáspár* több mint négy évszázada. Munkájában termékeny erővel egyesült a nyelvi érzékenység és a poétai tehetség. Nem véletlenül, hiszen lobogó élete a reformáció lázas századához kapcsolódott.

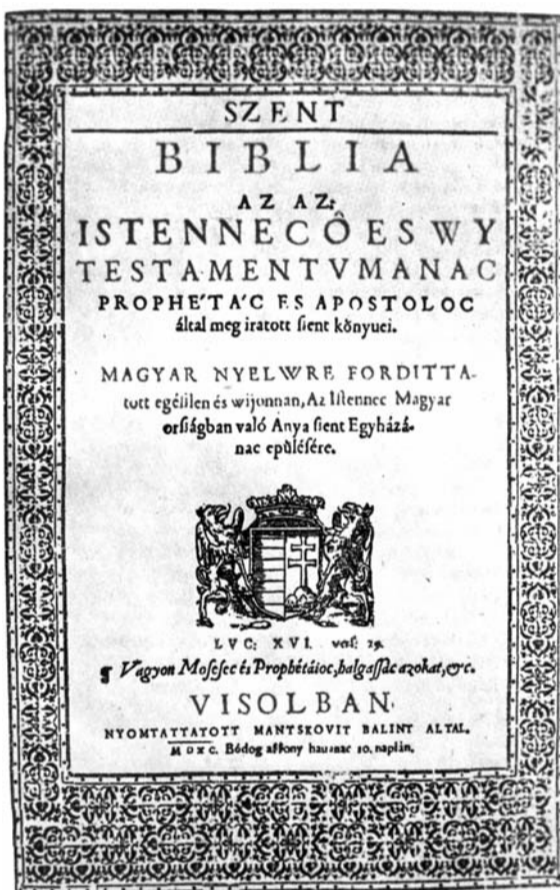
Az emlékező délutánon a féltve őrzött könyv közelében újból átélhettük azt a csodát, hogy *Károli*, a bibliafordító szavai által „az örök Isten beszél magyarul”! Megtapasztalhattuk – a tudós bevezető mondatok után –, hogy a vizsolyi Biblia veszendő magyarságunk, nemzeti azonosságunk elidegeníthetetlen része és hosszú századokra sugárzó szellemi ereje.

A megnyitó után *dr. Szabó András* egyetemi tanárt, a *Károli Gáspár Református Egyetem* professzorát kérdeztük a jeles évfordulóról.

– A vizsolyi Biblia 420 esztendővel ezelőtt jelent meg, egy olyan nyomdában, amelyet azért állítottak fel Vizsolyban, hogy kinyomtassa ezt a könyvet. A fő fordító, szerkesztő *Károli Gáspár* három faluval arrébb, *Göncön* volt református lelkész, illetve annak az egyházmegyének az esperese. A vándornomdát, amelyet

fel a műhelynek. Felállították a nyomdát, kiegészítették a felszerelést, papírt vásároltak. Azt is tudjuk, hogy négy sajtó működött, népes kiszolgáló személyzettel, hiszen ez kemény munka volt. *Mantskovit* beleírta a műbe, hogy 1589 februárjában kezdődött és 1590 júliusában fejeződött be a nyomtatás.

A vizsolyi Biblia nagyalakú, úgynevezett fólió méretű – tehát nem zsebbe való –, becses olvasmány: ki lehetett tenni az úrasztalára, szöszkére. Nagyságát az is meghatározta, hogy lapszéli jegyzetek is kerültek bele; *Károli Gáspár* ezen túl igyekezett a fejezetek elé tartalmi összefoglalókat is írni. Meglehetősen drága kiadvány volt, ennek ellenére gyorsan el-

fozott. Nagyon érdekes, hogy az utókorra sok példány maradt, s egyre több kerül elő, már a hatvan felé közeledik a számuk. Ritka dolog, hogy 16. századi magyar könyvből ilyen sok fellelhető még; talán a nagysága miatt és azért is, mert nagy becsben tartották, óvták és vigyázták minden időben.

Amikor 1971-ben megjelent a *Régi magyarországi nyomtatványok* című kézikönyv, összeszámolták a példányokat, és ötvenkettőt találtak a vizsolyi Bibliából. Nem tudtak többek között a Petőfi Irodalmi Múzeum példányáról sem; ezt 1975-ben vásárolták meg, nem volt jó állapotban, restaurálni kellett...

Végezetül szólnék arról, hogy ez a Biblia miért jelentős. Többször beszéltem már róla, le is írtam: a protestánsok számára fontos hely Vizsoly és Gönc. Az itt készült fordítás lett a magyar Biblia. Szövege, amelyet azóta sokszor javítottak, mind a mai napig használatban van. Óriási hatással volt a magyar nyelvre, kultúrára és irodalomra. Protestáns egyházaink, az evangélikusok és reformátusok s később az újabb felekezetek is, hosszú ideig csak a *Károli-Bibliát* használták. A templomban ezt hallották a hívek évszázadokon át, s a 19. századtól, amikor mindenkinek lehetett már otthon Bibliája, ezt olvasták a családban is. A magyar biblikus nyelvnek is ez adta a mintáját. Ez a hatás sok-sok nemzedéken keresztül sem szűnt meg, sőt láthatatlanul ma is sugárzik.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Család – nemiség – társadalom

► Riasztó statisztikák és reményt keltő kezdeményezések – így lehetne pár szóban összefoglalni az első család – nemiség – társadalom konferencia tapasztalatait. A november 5-ei alkalom központi gondolata szerint a házasság és a család védendő érték, veszélyeztetése az egész társadalmat veszélyezteti, jövője ezért igenis közügy.

Ha a házasság és a család jövője közügy, akkor minél több fórumon beszélni kell róla. Így gondolták ezt a Tudomány Családjáért Egyesület tagjai, ezért kezdeményezték: a párkapcsolattal, a nemiséggel és a családdal foglalkozó hazai intézmények, szervezetek, fórumok és mozgalmak szakemberei fogjanak össze, hogy közösen álljanak ki a családcentrikus életmód képviselője mellett.

Megkeresésük eredményeképpen társzervezőként a Kecskemét-Széchenyivárosi Közösségépítő Egyesület, a Kettőn Együtt Házassági Felkészítő és Tanácsadó Műhely, a Nagycsaládosok Országos Egyesülete, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Családpedagógiai Intézete, a Semmelweis Egyetem (SOTE) Mentálhigiéné Intézete és a Timóteus Társaság FÉK munkacsoportja csatlakozott a budapesti Hotel Ventura egyik különtermében megtartott programhoz – melynek folytatásaképpen egyébként ezekben a hetekben előadás-sorozatot is szerveznek a téma alaposabb körbejárása végett.

A november 5-ei, egész napos konferencia tudományos előadásai részben a helyzet bemutatására koncentráltak. A házasságkötések számának visszaeséséről, a termékenységi ráta csökkenéséről, az élettársi kapcsolatok és a válások számának növekedéséről tanúskodó adatok nem okoztak különösebb meglepetést. Az azonban már keltett némi megdöbbenést, amikor az európai értékrend változása kapcsán *Tomka Miklós* vallásszociológus azzal szembeállította a jelenlévőket: nemcsak hogy mindenhol növekszik a keresztény családmodell elvi szinten (is) elutasítók száma, de a Biblia tanításának örök érvényűként való elfogadása és a keresztény erkölcs szerepe még a magukat vallásosnak tartó emberek körében is gyengül.

Ugyanígy némi megrökönyödéssel fogadták a jelenlévők *Schanda Balázs* előadását is. A Pázmány Péter Katolikus Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karának dékánja rámutatott: egyfelől az alkotmány 15. paragrafusa kimondja, hogy a Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét, ugyanakkor a válással kapcsolatos törvények liberalizációja is megfigyelhető, azaz a házasságok felbontása jogi szempontból egyre könnyebb, gyorsabba válik, sőt a jogszabályok bizonyos esetekben az elváltakat hozzák kedvezőbb helyzetbe.

Csak hogy a válás az egyéni keresztlélőjében az egész társadalomra negatívan hat – miként a családi állapot és az egészség, illetve a családi állapot és a nemzetgazdaság összefüggéseit vizsgáló kutatások is igazolják (az eredményeket *Székely András*, a SOTE Magatartástudományi Intézetének munkatársa ismertette). Ezért a házastársi kapcsolatok minőségének ápolására is érdemes figyelmet szentelni. Mivel pedig a jó házastársi kapcsolat érzelmi intelligencia, kommunikációs készségek, konfliktusmegoldó készségek függvénye is, ezeknek a készségeknek a fejlesztését már óvodás- és iskoláskorban érdemes elkezdni.

A jelenlévők konkrét, keresztény szellemiségű, háttérű kezdeményezésekről is hallhattak. Ezek az elsősorban tinédzsereket és fiatal felnőtteket megszólító programok nem zárólag szexuális felvilágosítást és a családi életre való felkészítést jelentenek. Foglalkoznak például az énkép, az önismeret, az önértékelés kérdéseivel, az érzelmi intelligenciával és az emberi kapcsolatok (család, barátság, szerelem) természetével, a stressz és az agresszió kezelésével, a szabad idő értékes eltöltésével, dropprevencióval, a generációs

különbségekkel, a gyász, a veszteség feldolgozásával is.

A konferencián olyan katolikus lelkiségi mozgalmak is bemutatkoztak, amelyek a korábban említetknél talán kevésbé tantervszerűen kidolgozott formában, ugyanakkor a hitbéli kérdésekre nagyobb hangsúlyt fektetve kívánnak követendő példát mutatni a fiataloknak abban, hogy az igazi elköteleződést nélkülöző (és éppen ezért jóval könnyebben felbomló) élettársi kapcsolattal szemben miért inkább házasságban képzeljék el az életüket, és hogy miért vállaljanak gyermekeket.

A családi életre nevelés mellett a konferencián újra és újra előkerült az életvezetés fogalma – méghozzá leg hangsúlyosabban *Papp Miklós* görög katolikus áldozópap *A morálteológia észrevételei a családalapítás egyes nehézségeiről* című előadásában. Mint a Sapientia-főiskola morálteológiai tanszékének vezetője elmondta: nem egyszerűen arra kell rávezetni a fiatalokat, hogy családban gondolkodjanak, és jól fontolják meg, mikor és mivel lépnek szexuális kapcsolatba, hanem arra kell biztatni őket, hogy egész életüket a gondos előretékinítés jellemezze. Szerinte ugyanis a legnagyobb probléma az, hogy nem értünk a saját életünkhöz: hiányzik belőle az okosság, a stratégiai mérlegelés, a tervezés, a menedzselés. Pedig ha igényes, boldog, teljes életre vágyunk, akkor ezeket a lépéseket nem spórolhatjuk meg.

Ez azt jelenti – fejtette ki *Papp Miklós* –, hogy az egész életünkre hatással lévő nagy döntések meghozatalakor első helyen nem annak kell állnia, hogy hivatást választunk magunknak, vagy hogy úgy határozzunk, vállaljuk a gyermekvállalással járó felelősséget. A legfontosabb az értékrendszer – esetünkben a kereszténység – melletti valódi, mély elköteleződés, mely aztán minden más döntésünket meghatározza. Az első lépés tehát az, hogy – az előadó kifejezésével élve – beállunk a „transzcendens huzatba”, és azt mondjuk: „Uram, egész életemben, minden cselekedetemmel feléd akarok közeledni.”

■ VITÁLIS JUDIT

Lelkészképzés Európa protestáns egyházaiban

► Bécsben került sor november 18–21. között az Európai Protestáns Egyházak Közösségének (GEKE/CPCE) második nemzetközi tanácskozására a lelkészképzés témájában. Az ökenikus szervezet 2006 szeptemberében, budapesti nagygyűlésén döntött e lényeges kérdésnek a tisztázása mellett, miután a *Leuenbergi konkordátum* (1973) aláírásával 105 taggyház régóta szószéki és úrvacsorai közösséget vállal egymással. Ez a lelkészi diplomák és végzettségek kölcsönös elismerését jelenti, jöllehet a lelkészi szolgálatra való felkészítés a különböző taggyházakban a saját egyházi hagyományok és felsőoktatási tapasztalatok alapján történik. Az egyeztetések, illetve konzultációk során nyilvánvalóvá vált, hogy nem annyira az egyetemi, illetve az úgynevezett akadémiai teológiai oktatás és tudományművelés, sokkal inkább a gyakorlati képzés megvalósulása terén tapasztalható nagyobb eltérés.

A delegáltak egyetértettek abban, hogy a protestáns egyházakban a lelkészi szolgálat ordinációhoz kötött egyházi hivatás, amelyet megfelelő képzés és képesítés előz meg. A lelkipásztori szolgálat és a lelkesszé válás közös értelmezése továbbra sem tartja elhanyagolhatónak az egyes egyházak sajátos helyzetét és hagyományait, de néhány kritériumtól nem lehet eltekinteni.

Így a lelkészi szolgálatra való elhívás és felhatalmazás három alapfeltételhez van kötve: a felsőfokú/egyetemi teológiai képzés, az egyházi gyakorlati képzés és a személyes alkalmasság megléte. A képzés, a gyakorlati felkészítés és a továbbképzés szerves egymásra épülése teheti igazán alkalmassá a jelölteket a lelkészi feladatok ellátására a protestáns egyházakban, úgy, hogy az

elméleti-tudományos reflexió, a gyakorlat és a személyes hitélet állandó szerves egységben maradjon egymással.

A konzultáció egész sor ajánlást fogalmazott meg a taggyházak számára, például az egyes oktató teológiai diszciplínák összefüggéseinek átgondolása és érvényesítése, továbbképzések intenzívebbé tétele és nemzetközi tapasztalatainak kicserélése terén. A dokumentumot az ökumenikus szervezet 2012-es firenzei nagygyűlésén vitatják majd meg, és fogadják el véglegesen.

A taggyházak huszonhárom országból érkezett képviselőinek sorában a magyar protestáns egyházak részéről *Erdélyi Pál* (Szlovákiai Református Keresztény Egyház), *Fazakas Sándor* (Magyarországi Református Egyház), *Kiss Jenő* (Romániai Református Egyház) és *Szabó Lajos* (Magyarországi Evangélikus Egyház) teológiai tanárok vesznek részt a munkafolyamatban.

► *EvÉlet-infó*

Szabó András professzor

Bornemisza Péter alapította a Felvidék nyugati felén, és halála után az ő nyomdász, *Mantskovit Balint* működtetett tovább, 1588 őszén vitték több száz kilométerrel keletebbre a nagy vállalkozáshoz.

Valószínűleg a helység akkori földbirtokosa, *Rákóczi Zsigmond* segített, aki Vizsolyban egy épületet ajánlott

Adventi könyvvásár

► A Luther Kiadó adventi könyvvásárának keretében 2010. december 1. és 23. között 10–50%-os kedvezménnyel árusítjuk kiadványainkat. A kedvezményeket igénybe vehetik kedves olvasóink könyvesboltunkban (Budapest VIII. kerület, Üllői út 24. – nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9 és 18 óra, szombaton 9 és 13 óra között), elektronikus könyvesboltunkban (<http://bolt.lutheran.hu>), illetve levélben, faxon és e-mailben elküldött megrendelés esetén is (cím: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.; fax: 1/486-1229; e-mail: kiado@lutheran.hu). A kedvezmény a 2010. december 23-ig címünkre beérkezett megrendelésekre érvényes.

Újdonságok

Útmutató 2011

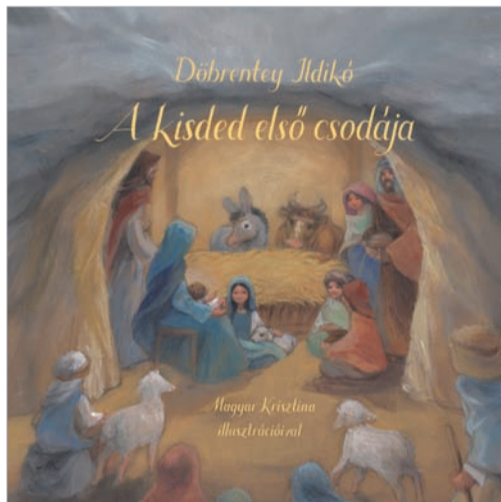
■ 144 oldal – olvasmányokkal 216 oldal,
119 × 163 mm, kartonált
360 Ft, illetve 560 Ft

Evangelikus naptár 2011

■ 256 oldal, 140 × 195 mm, kartonált
790 Ft

Döbrentey Ildikó:

A kiseded első csodája

A Betlehemben játszódó mese egy édesanyját elveszített kislány, kicsi Ráchel története, aki végül egy fényes csillagot követve találja meg a békességet és a gyógyulást. Döbrentey Ildikó közvetlen, kedves hangon, ugyanakkor felszabadító bátorsággal mesél a gyermekszív titkairól, és visz egyre közelebb bennünket is a béke helyéhez. Magyar Krisztina illusztrációival.

■ 16 oldal, 154 × 154 mm, keménytablás
960 helyett 864 Ft.

Varga Gyöngyi: **Áldáskönyv** (3. kiadás)

Ez az áldáskönyv az áldottakhoz szól, és egyben az áldás továbbadására hív. Arra az útra indít, amelyen közösen fedezhetjük föl a létezés gazdagságát, az érintések üzenetét és a háttartalan Szeretet erejét.

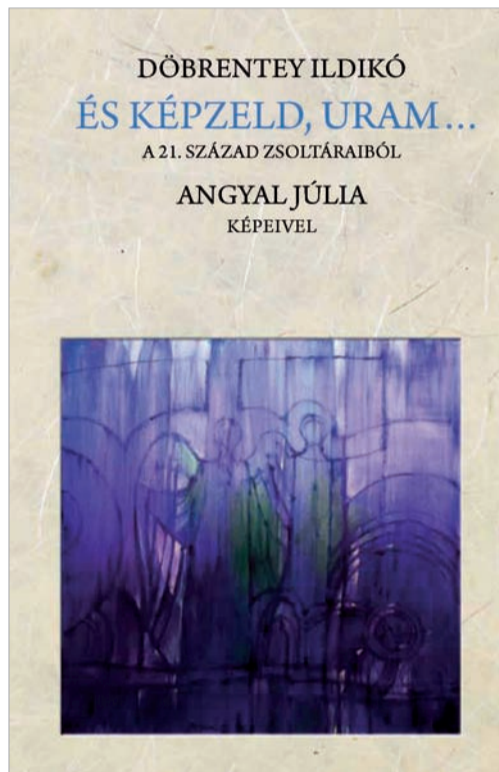
■ 196 oldal, 180 × 130 mm, keménytablás
1790 Ft helyett 1611 Ft

Döbrentey Ildikó:

És képzeld, Uram

A 21. század zsolttáiraiból –
Angyal Júlia képeivel

Döbrentey Ildikó templomban, egyszerű, de annál bölcsőbb és nagyobb szívű emberek között elmondott imádságai a szabad imának ezt

a Miatyánkból, a zsolttárokából, az első keresztyén imákból forraszó kútját nyitják meg újra. Egyszerű, őszinte, igaz, szívből jövő és testvéri szívhez szóló szavak ezek. Megszólal bennünk a születő élet fölötti csodálat és hála, az eltávozott barát iránti szeretet, a nemzetért érzett aggodalom, a falu harangjának hazahívó, köszöntő bongása. Egyszerű és tengeremély forrás ez...

■ 112 oldal, 135 × 205 mm, keménytablás
980 Ft helyett 882 Ft

Döbrentey Ildikó:

Beszélgetek az Úrral

 (3. kiadás)

21. századi imák

■ 160 oldal, 135 × 205 mm, keménytablás
980 Ft helyett 882 Ft

Szabó Lajos (szerk.):

Fényforrás

 (3. kiadás)

Tíz karácsonyi szó a léleknek

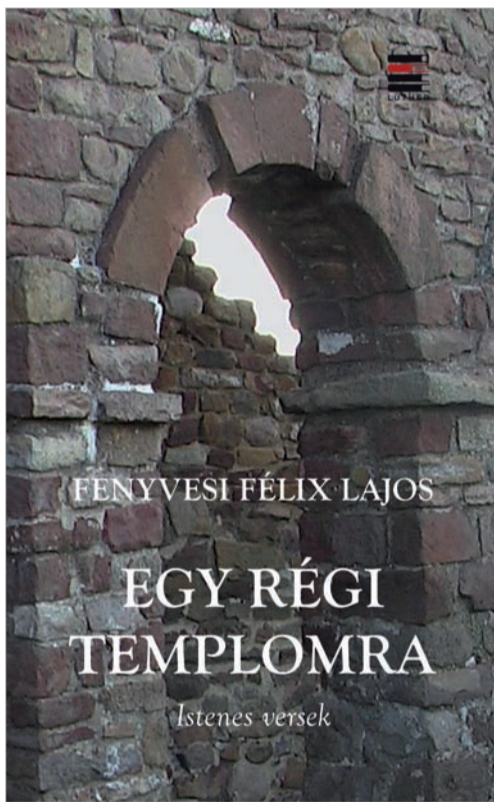
■ 64 oldal, 148 × 210 mm, irkafűzőtt
990 helyett 891 Ft

Fenyvesi Félix Lajos:

Egy régi templomra

Istenes versek

A sokkötetes Fenyvesi Félix Lajos Hódmezővásárhely szülőtte. Ő csaknem úgy összeforrt szülővárosával, mint Luther Wittenberggel. A szülőföldhöz kötődő versek sorában felejthetetlen az Őszi város, A Bethlen Gábor Gimnázium ünnepére, az Ótemplomi zsolttár és a Kökénydombi Vénusz. A költő veszteségei óriásiak: nagyon ifjan érte meg szülei és bátyja, Fenyvesi László evangélikus lelkész halálát, sőt az utóbbi politikai kínhalálát (Pietà, Testvérsirató). De ez a törekeny férfiú nem a múltban él, nem régimódi figura. Minden idegsejtjével odafigyel és reagál is a nagybetűs nagyvilág történéseire, mint legutóbb a Katyn új Golgotája című, megrendítő versében. Új versgyűjteményének változatos tematikája, a benne megnyilatkozó Isten- és emberszeretet révén méltó arra, hogy sokan a mai, verasztító korban is befogadják, az egyház körében éppúgy, mint azokon kívül, mindenütt, ahol barátai élnek a magyar költészetnek.

■ 184 oldal, 130 × 206 mm, kartonált
1290 Ft helyett 1161 Ft.

Luther Márton:

Előszók a Szentírás könyveihez

 (2. kiadás)

Luther a Biblia fordítása, értelmezése és értelése, azaz hermeneutikája révén lett reformátor. Nem rendszerező teológus volt, hanem a Szentírás exegétája, magyarázója. Bornkamm szerint ha Luther ma egy teológiai fakultáson tanítana, akkor bizonyára az Ószövetség professzora lenne, hiszen legtöbbit az Ótestamentum könyveit magyarázta. Luther azonban mégsem a mai értelemben vett „szakember” száraz kategóriájába tartozik. A Biblia fordítása és magyarázata közben izzig-vérig teológus marad, s Bornkamm találóan nevezi az Előszókat a lutheri teológia „rövid summázatainak”. (A Magyar Luther Könyvek sorozat 2. kötetének új kiadása.)

■ 168 oldal, 140 × 200 mm, kartonált
1980 Ft helyett 1782 Ft

Első gyermek gospel karaoke DVD

Az első gyermek gospel karaoke DVD a Napraforgók gyermekcsapat közreműködésével készült. 17 dalt tartalmaz: *Fenn a mennyben; Csupa napsugár; Áldott legyen a mi Urunk; Nézd meg az évszakokat; Zsolttár gyermekhangra; Mi tesz büntől tisztává? Homokra házadat; Isten egy jó Isten; Kicsiny kis fényemmel; Jézus szívedbe lát; Halleluja, áldd az Urat; Pillangó, ha lehetnének; Járom a zarándok útjait; Atyám, én imádlak; Egy szív éretem dobogott; Nekem olyan Istenem van; Még ma.* Szívből ajánljuk táborokban, hittanórákon és otthon a családok számára – óvodásoktól a tinédzser korosztályig. *Extrák:* daloló, karaoke angolul, videoklip, kisfilm, koncertfelvételek, akkordtáblázat, kották.

■ 54 perc, 4:3 képfarmat
2540 helyett 2286 Ft

Gémes István:

Újszövetségi velemjáró

Könyvünk nem ad közvetlen választ a kérdésre: „Érted is, amit olvasol?” (ApCsel 8,26–40). Ellenben támpontokat kíván adni a 27 újtestamentumi könyv, irat – evangéliumok, levelek, történetírás, látomásos leírás – megértéséhez: szól keletkezésük koráról, szellemi háttéréről, szerzőik kilétéről, megírásuk helyéről és idejéről, megőrzésük és hagyományozásuk történetéről. A Szentírás, így az Újtestamentum könyvei sem nyílnak meg előttünk első olvasásra. De bevezetéseink segíteni akarnak a felmerülő nehézségek feldolgozásában. Magyarul szeretnénk megkönnyíteni, sőt élményszerűbbé tenni az Újtestamentum olvasását.

■ 112 oldal, 119 × 162 mm, kartonált
890 Ft helyett 801 Ft

Bibliák

Új fordítású Bibliák

1216 oldal, színes térképmellékletekkel, műbőr kötés
Közepes (sötétkék, zöld és bordó színben)
 120 × 167 mm, 2500 Ft
Nagy – 140 × 198 mm, 2900 Ft
Biblia – Magyarázó jegyzetekkel – 1608 oldal,
 165 × 235 mm, 5100 Ft
Görög–magyar Újszövetség – 1248 oldal,
 115 × 163 mm, 4800 Ft

Károli-fordítású Bibliák

1200 oldal, műbőr kötés
Kicsi – 110 × 170 mm, 2500 Ft
Kis családi – 140 × 200 mm, 2600 Ft
Nagy családi – 170 × 250 mm, 3700 Ft

Deuterokanonikus bibliai könyvek

183 oldal, 172 × 240 mm, vászonkötés, 950 Ft

Kommentárok a Bibliához

Muntag Andor: Jób könyve

385 oldal, 145 × 203 mm, keménytablás
~~1600 Ft~~ helyett 960 Ft

Grünvalszky Károly: Énekek éneke, avagy a szerelem iskolája

64 oldal, 104 × 199 mm, kartonált
~~280 Ft~~ helyett 140 Ft

Cserháti Sándor: Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele

876 oldal, 143 × 203 mm, keménytablás
~~5600 Ft~~ 5040 Ft

Cserháti Sándor: Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt második levele

500 oldal, 143 × 203 mm, keménytablás
~~4200 Ft~~ 3780 Ft

Cserháti Sándor: A filippbeliekhez írt levél

244 oldal, 141 × 200 mm, kartonált
~~520 Ft~~ helyett 260 Ft

Csendes percek

Szabó Lajos (szerk.): Bölcs szív – 50+ meditáció és imádság

160 oldal, 150 × 210 mm, kartonált
~~990 Ft~~ helyett 891 Ft

Szabó Lajos (szerk.): Lélegzetvétel – Kilenc nap a léleknek

52 oldal, 148 × 210 mm, kartonált
~~790 Ft~~ helyett 632 Ft

Fabiny Tibor, Tóth Sára (szerk.): Irányváltás – Humán értelmiségiek megtérése

A megtérési történetek lényegi eseménye nem annyira a karakter átváltozása, ami történik, az inkább a meglévő karakter, az abban rejlő erők, képességek irányváltása. A megtérés, ki-vált a gyökeres és drámai életfordulat Isten érintésének lecsapódása a személyes élettörténetben, s mint a kötetben olvasható vallomásokból kiderül, ma is tartalmaz felforgató elemeket: emberek negyvenévesen visszaülnek az iskolapadba, kutatási területet, szakmát váltanak, ártértékeli emberi kapcsolataikat, egyházhöz való viszonyukat... A kötetben Dér Katalin, Kocziszky Éva, Békési Sándor és

Fabiny Tibor megtéréséről szóló vallomásai olvashatók.

121 oldal, keménytablás, 135 × 190 mm
 DVD melléklettel
~~1860 Ft~~ helyett 1674 Ft

Rados Péter (szerk.): Egy csepp emberség esték

216 oldal, keménytablás, 164 × 235 mm
~~2550 Ft~~ helyett 2040 Ft

Scholz László: Az evangélium Pál szerint

148 oldal, 168 × 238 mm, kartonált
~~550 Ft~~ helyett 275 Ft

Scholz László: Jézussal egy asztalnál

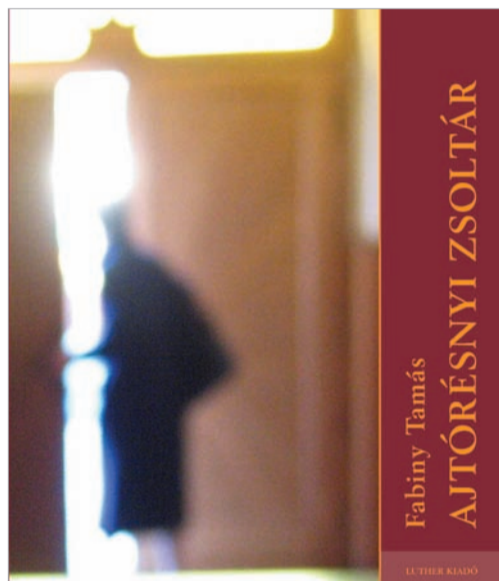
Evangélizációs igehirdetések
 36 oldal, 147 × 201 mm, kartonált
~~120 Ft~~ helyett 100 Ft

Szabó Lajos (szerk.): Hullámhossz

305 oldal, 168 × 237 mm, kartonált
~~1600 Ft~~ helyett 960 Ft

Fabiny Tamás: Ajtórénsyi zsoltár

192 oldal, 133 × 157 mm, kartonált
~~1380 Ft~~ helyett 1242 Ft

Szemerei Gábor: „Serdüljete énozzám”

Gyermekversek nem csak felnőtteknek
 136 oldal, 148 × 210 mm, kartonált
~~1300 Ft~~ helyett 910 Ft

Johann Gyula (szerk.): Nyitott ajtó I–II.

A kötetben hetvenkét evangélikus teológus-hallgató áhítatait közöljük; olyan fiatalokét, akik küldetésükre készülve gondolnak meditációikkal, imádságaikkal a földi vándorúton velük együtt haladóokra.
 233 és 228 oldal, 140 × 196 mm, kartonált
~~940 Ft~~ és ~~940 Ft~~ helyett 564 és 564 Ft

Julianna Ray: Jövevények és vándorok

A monarchia békés éveitől háborún, a kommunista érában és az emigráción keresztül vezet egy család három nemzedékének igaz története. Középpontjában az író édesanyja, Sári mama áll, a kedves, békés, szellemes asszony, akinek a lelkierejét a viszontagságok nem törtek meg: időskorában új otthonra talált Angliában.
 197 oldal, 120 × 165 mm, kartonált
~~200 Ft~~ helyett 100 Ft

Szalay Tamás: Uram, igéd örökké megmarad

112 oldal, 109 × 196 mm, kartonált
~~360 Ft~~ helyett 200 Ft

Christoph Klein: Fény az út végén

„Egy évvel feleségem, Marlene Klein halála után belső kényszert éreztem, hogy valahova csendes helyre vonuljak vissza. Össze akartam foglalni írásban azokat a bizonyágtételeket és megtapasztalásokat, amelyeket betegsége és halála idején feljegyeztem. Azokat a vigasztaló és utat mutató gondolatokat, amelyek németországi kezelésének hosszú hónapjai idején folytatott élénk levelezésünkben és a temetésekor mondott beszédekből valók.”
 163 oldal, 141 × 200 mm, kartonált
~~380 Ft~~ helyett 200 Ft

Veled egy életen át!

A könyv segítségére kíván lenni a jegyesoktatásban a lelkészeknek és a házastársaknak egyaránt; elkíséri az olvasót a felnőtté válás korszakától az időskorig, a párválasztás örömetől az özvegyesség fájdalmas állapotáig.
 108 oldal, 120 × 185 mm, kartonált
~~260 Ft~~ helyett 100 Ft

Ismeretterjesztés

Galambos Ádám (szerk.): Asztali beszélgetések 1. – Öt párbeszéd

Az asztalhoz telepedő beszélgetőpartnerek a következő témákban osztották meg gondolataikat hallgatóságukkal: Esterházy Péter író és Fabiny Tamás püspök az identitásról, Heller Ágnes filozófus és Jutta Hausmann teológiai tanár a Genézis könyvről, Jelenits István piarista szerzetes és Csepregi András teológus Isten törvényének mai értelmezéséről, Jókai Anna író és Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő az értelmiség küldetéséről és felelősségéről, Vekerdy Tamás pszichológus és Réz-Nagy Zoltán lelkész pedig a „Tiszteld atyádat és anyádat!” parancsolatról és a családról folytatott disputát és eszmecsere-t. A kötetben olvasható dialógusokhoz egy-egy harmadik beszélgetőtárs is csatlakozott: a disputák témái és gondolatmenetei művészeket ihlettek arra, hogy képzőművészeti alkotásokkal járuljanak hozzá a beszélgetések gondolatiságának többszörös ábrázolásához és értelmezéséhez.
 164 oldal, 150 × 210 mm, keménytablás
~~1750 Ft~~ helyett 1400 Ft

Galambos Ádám (szerk.): Asztali beszélgetések 2. – A csendesség felé

A sorozat második kötetében szereplő beszélgetések:

Szemadám György festőművész, író és Ócsai Zoltán lelkész (Lent és fent – transzcendencia az életünkben)

Koltai Lajos filmrendező, operatőr és Percze Sándor lelkész (Kifejezési formák – prédikáció és filmművészet)

Heller Ágnes filozófus, Jókai Anna író, Csepregi András teológus és Fabiny Tamás püspök (az első kötet könyvbemutatója)

Berecz András ének- és mesemondó és Hankovszky Béla Jácint katolikus tábortábori pap (A hagyomány ereje)

Böjte Csaba ferences rendi szerzetes és Rozsik Ágnes, a Tessedik Sámuel Családok Átmeneti Otthonának vezetője (Segítő erő – szociális kérdések)

A kötetet Vinczellér Imre, Hefter László, Pérel Zsuzsa, Polgár Rózsa és Szuppán Irén alkotásai díszítik.

A könyv megvásárlásával a Dévai Szent Ferenc Alapítványt támogatja.

180 oldal, 150 × 210 mm, keménytablás
~~2200 Ft~~ helyett 1760 Ft

Galambos Ádám (szerk.): Asztali beszélgetések 3. – Közös örökségünk

A sorozat harmadik kötetében a következő beszélgetéseket olvashatjuk:

Pálkás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Schweitzer József ny. országos főrabbi, Szabó Lajos teológiai tanár (Zsidó-keresztény Európa, zsidó-keresztény kultúra)

Kertész Imre író, Jutta Hausmann teológiai tanár, Schweitzer József ny. országos főrabbi (Az Auschwitz utáni kor)

Fehér László festőművész, Jutta Hausmann teológiai tanár (Igazságkeresés)

Spiró György író, Csepregi András teológus (Mindenkinek van egy üzenete)

Solt Pál, a Legfelsőbb Bíróság volt elnöke, Gáncs Péter püspök (Törvény és evangélium)

178 oldal, 145 × 203 mm, keménytablás
~~1750 Ft~~ helyett 1575 Ft

Gémes István: Igen, Atyám!

Régóta vitatott kérdés, hogy Jézus tudott-e előre a rá váró végről, és ha igen, akkor miként vélekedett róla. Ebben a füzetben a szerző kísérletet tesz arra, hogy Jézus véleményét magából Krisztus igehirdetéséből bontsa ki.
 112 oldal, 100 × 140 mm, kartonált
~~260 Ft~~ helyett 130 Ft

Fabiny Tibor: A Magyarországi Evangélikus Egyház rövid története

96 oldal, 145 × 200 mm, irkafűzött
~~310 Ft~~ helyett 155 Ft
 (Német és angol nyelven is kapható.)

Gottfried Voigt: Bevezetés az egyház tanításába

156 oldal, 148 × 209 mm, kartonált
~~550 Ft~~ helyett 275 Ft

Szabó Lajos (szerk.): Ablaknyitás

A többségében fiatal doktoranduszok és lelkészek munkájából létrejött felnőttoktatási

segédanyag az egyház alapvető kérdéseit tárgyalja, úgymint a Biblia, a szentségek, a keresztény spiritualitás, az egyházi ünnepek, a teremtettség és a keresztény ember viszonya stb. A kötet alapvető szándéka szerint közhírtően kívánja sorra venni azokat a kérdéseket, amelyeknek a mai újrarendelése segíthet megerősödnünk tanítványi küldetésünkben.

412 oldal, 166 × 238 mm, kartonált
~~2300 Ft~~ helyett 1380 Ft

Mirák Katalin (szerk.): Dokumentumok és tanulmányok a Magyarországi Evangélikus Egyház és az állambiztonság kapcsolatáról – 1945–1990 (Háló 1.)

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Közgyűlése 2005 májusában állította fel az úgynevezett ügynökkérdés vizsgálatára az MEE Tényfeltáró Bizottságát. A bizottság megalakulása után haladéktalanul elkezdte a munkát, amelyről évente beszámol egyházunk zsinata előtt. Kezdetül fogva egyértelmű volt, hogy a bizottság kutatási eredményei nemcsak egy szűkebb körre, vezető grémiumba, hanem egyházunk teljes nyilvánosságára tartoznak. A munka most jutott abba a fázisba, hogy az eddigi eredmények publikálása elkezdődhet. Így lép most a nyilvánosság elé a tényfeltáró bizottság a sorozatindító, a tényfeltáró kutatás körülményeit, összefüggéseit bemutató és a vele kapcsolatos alapvető elvi kérdéseket tárgyaló kötettel.

320 oldal, 160 × 237 mm, kartonált
~~2100 Ft~~ helyett 1890 Ft

Luther Márton, a reformátor

A 2006 szeptemberében–októberében Budapesten is megrendezett Luther-kiállítás segédanyagaként jelent meg a kiállításvezető magyar nyelven. Benne a reformátor rövid életrajzát, illetve számos dokumentum, festmény és fénykép színes reprodukcióit is megtaláljuk.

76 oldal, 190 × 284 mm, kartonált
~~1195 Ft~~ 717 Ft

Levelek Európának

A Melanchthon születésének 500. évfordulója alkalmából rendezett nemzetközi vándorkiállításához készült katalógus, amely a kiállítás tematikája szerint ismerteti a reformátor-humanista Melanchthon életét és munkásságát.

76 oldal, 209 × 269 mm, kartonált
~~600 Ft~~ helyett 300 Ft

Krähling János, Vukoszláv Zorán (szerk.): Új evangélikus templomok

Az album az 1987-től épült új evangélikus templomokat mutatja be gyönyörű fotókkal, építészeti leírásokkal és az elmúlt húsz év templomépítését értékelő tanulmányokkal.
 320 oldal, 235 × 280 mm, keménytablás
~~11300 Ft~~ helyett 9040 Ft

Bálintné Kis Beáta: A garamut hangja – Négy év Pápua Új-Guineában

A szerző és családja 1995–1999 között négy évet töltött a pápuák szigetvilágában, több mint 13 ezer kilométerre Magyarországtól. A könyvben kalandos úti beszámólót olvashatunk erről az időszakról.

194 oldal, 150 × 220 mm, kartonált
~~880 Ft~~ helyett 440 Ft

Gernot Friedrich: Fényképezőgéppel és Bibliával a Szovjetunióban

212 oldal, 115 × 180 mm, kartonált
790 Ft helyett 632 Ft

Káté – Evangélikus keresztyén hitünk rövid összefoglalása

111 oldal, 115 × 200 mm, kartonált
250 Ft helyett 125 Ft

Gémes István: Hungari et Transylvani Kárpát-medencei egyetemjárók Tübingenben (1523–1918)

166 oldal, 139 × 195 mm, kartonált
950 Ft helyett 570 Ft

Csepreg 1621–1996

44 oldal, 125 × 179 mm, kartonált
190 Ft helyett 100 Ft

Szabó Lajos (szerk.): Mérlegen a lelkesz (Gyülekezetpedagógiai Füzetek 2.)

A kötet mindazok kedves olvasmánya lehet, akik szeretnék elgondolkodni a lelkeszi pályáról napjainkban. Ajánljuk gyülekezeti csoportoknak közös feldolgozásra, hogy a gyülekezeti tagok jobban megértsék lelkipásztorok életét és munkáját.

168 oldal, 150 × 222 mm, kartonált
750 Ft helyett 375 Ft

Szabó Lajos (szerk.): Kezed rajtunk (Gyülekezetpedagógiai Füzetek 3.)

Ez a füzet szeretne őszintén szembenézni a gyakorlati élet területén a konfirmáció kérdéseivel, helyzetével. A kiadvány célja csendben, Isten színe előtt újragondolni a tradícióból még ma is nagyon erősen táplálkozó konfirmációi gyakorlatunkat, a sikereket és a kudarcokat.

160 oldal, 150 × 221 mm, kartonált
650 Ft helyett 325 Ft

Szabó Lajos (szerk.): Biztos, védett kikötő – A szent és a profán korunk egyházművészetének tükrében (Gyülekezetpedagógiai Füzetek 4.)

Zene, irodalom, építészet és teológia találkozása túl lelkész válaszolnak a kérdésre: mit érzek, ha belépek a templomba?

200 oldal, 150 × 222 mm, kartonált
1560 Ft helyett 780 Ft

Zászkaliczky Zsuzsanna (szerk.): „Együtt az ország népével” – Evangélikusok 1956-ban

136 oldal, 220 × 220 mm, kartonált
1700 Ft helyett 1190 Ft

Sólyom Jenő (szerk.): A Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerülete az ezredfordulón 2000–2001

504 oldal, 165 × 235 mm, kartonált
2400 Ft helyett 1200 Ft

Detre János (szerk.): Őrállók – A Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerülete gyülekezeteinek története

588 oldal, 165 × 238 mm, kartonált
3360 Ft helyett 2352 Ft

Irodalom**Sz. Bérczi Margit: Búval teljes esztendeim – Petróczy Kata Szidónia életregénye**

Ez a könyv egyszerre monográfia, benne minden adattal, háttérrel és forrással; egyszerre irodalomtörténet verseinek alapos elemzésével; egyszerre teológia a teodícea vagy a pietizmus nagyszerű feldolgozásával, kételkedő hitelesítésével és egyszerre regény, mert a hézagokat szépen tölti ki nagyon valószínű leírásokkal, belső vívódásokkal, fantázia szülte levelekkel.

256 oldal, 120 × 180 mm, keménytáblás
1980 Ft helyett 1584 Ft

Reményik Sándor: Kézsorítás

Reményik Sándor nem csak költő volt, és eredetileg nem is költőnek indult. A joghallgató az 1910-es évektől egyrészt lírai hangvételű prózai műveket kezd megjelentetni, másrészt ezzel párhuzamosan az irodalom, főleg a költészet kérdéseivel foglalkozó esszéket, kritikákat, recenziókat is publikál kortárs alkotók műveiről, kötetéről. A költő Összes verseinek összeállítója és szerkesztője, Dávid Gyula a Reményik-életmű fenti hagyatékát dolgozta

fel, rendszerezte és rendezte sajtó alá ebben az esszé- és tanulmánykötetben.

536 oldal, 138 × 203 mm, vászonkötés
2950 Ft helyett 2360 Ft

Bozóky Éva: Szárnyasoltár

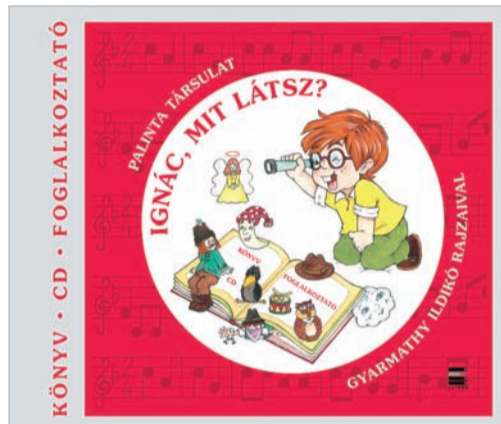
Claudia, Sebastianus és Mária Magdaléna életének regényszerű feldolgozásában a keresztyénység történetében számtalanszor felvetődő kérdésekre keresi a választ a szerző. Miért üldözi a zsarnokság az Istenbe kapaszkodó embereket? Szabad-e, kell-e megalkudni az elnyomó hatalommal? Hogyan formálódnak a közösségek egymástól annyira különböző kultúrák között?

409 oldal, 115 × 206 mm, kötött
1850 Ft helyett 1110 Ft

Bodrog Miklós (ford.): Válogatott zsolttárok

A fordító arra vállalkozott, hogy elsődlegesen a költői műfordítás szempontjait érvényesítse, amikor hozzányúlt a zsolttárok eredeti szövegéhez.

108 oldal, 124 × 183 mm, keménytáblás
750 Ft helyett 400 Ft

Gyermekkönyvek, gyermekmunka**Ignác, mit látsz? – Könyv, CD, foglalkoztató**

Nincs is nagyobb csoda, mint gyerekfejjel belepillantani a messze néző szerszámba és látni a sok csodát. Hallani az édes hangot, keverni a legszebb színt és odabújni a kedvenc mesefigurához. Erre kínál most nagyszerű kalandot a Palinta Társulat. Énekhang, csupa játékos szövegű vers és elbűvölő rajzok világa. Lehet hallgatni, énekelni, olvasni és együtt alkotni a varázslatos figurákat, a kedves kis arccokat gyerekeknek és szülőknékné egyaránt.

Ezen a lemezen minden vers életre kel. Csupa mozgás, igazi és tiszta játék. Magával ragad kicsiket és nagyokat az énekhang, a színes rajz és a játékos vers. Tánca és játékba visz minket Ignác és Emese vagy bármelyik kedves alak egy esztendő borús és napfényes perceiben. Kicsik és nagyok egy sarokban, a mesészenyegen pompás érzések között hallgathatják, játszhatják és élvezhetik a varázslatos világot.

Veres Andi zenéjével, Gyarmathy Illdikó rajzaival

Versek: Blaskó Virág Márta, Devecsery László, Drégely László, Gyárfás Endre, Markó Béla, Mentovics Éva, Nagy Bandó András, Sarkadi Sándor, Veres Andi

54 oldal + mellékletek + CD
245 × 205 mm, keménytáblás
2900 Ft helyett 3510 Ft

Füller Tímea: Tök Tóbiás kalandjai

Kicsoda Tök Tóbiás, és hogyan kerül az adventi koszorúra? Kik lesznek a barátai, és milyen kalandokban lesz része, mire elérkezik a szenteste? S ami talán a legfontosabb kérdés: ki mivel tudja leginkább az Urat szolgálni? Mindezekre választ ad Füller Tímea elbűvölően tanulságos és mulatságos története, amelyet Jenő Katalin bájos illusztrációi tesznek még élvezetesebbé kicsinyek és felnőttek számára egyaránt.

32 oldal, 155 × 180 mm, irkafűzött
960 Ft helyett 768 Ft

Boda Zsuzsa: Karácsonyi történet

A gyermekkönyv Jézus születését, a pásztorok és a napkeleti bölcsek látogatását meséli el. A könyv azonban további meglepetéseket is tartogat: a gyerekek (és szülei) tehetik kreatív mesekönyvvé. (A kötet rajzaiból karácsonyi képeslap is kapható.)

12 oldal, 283 × 201 mm, irkafűzött
720 Ft helyett 648 Ft

Képeslap: 30 Ft

Boda Zsuzsa: Gyermekvár 1–2.

142 × 196 mm, 56 és 60 oldal, irkafűzött
750 Ft helyett 600 Ft (füzetenként, külön is rendelhető)

Boda Zsuzsa: Bohócos társasjáték

A társasjáték kiválóan alkalmas bármely korosztály számára a hittanórán tanult ismeretek gyakorlására, összefoglalására, ismétlésére. A játékosoknak kártyákon szereplő meghatározások alapján kell bibliai személyeket és tárgyakat felismerniük.

1 db játékmező, 48 db kártya, játékleírás
1060 Ft helyett 848 Ft

Tamminen–Vesa–Pyysiäinen: Hogyan tanítsunk hittant? – Vallásdidaktika

228 oldal, 168 × 228 mm, kötött
1400 Ft helyett 700 Ft

Révészné Tóth Erzsébet: Mindennap Jézussal – Segédlet az óvodai hittanfoglalkozások, gyermekbiblikörök vezetéséhez

220 oldal, 201 × 285 mm, kartonált
1990 Ft helyett 1791 Ft

Ének, zene**Evangélikus énekeskönyv**

808 oldal, vászonkötés
Kicsi: 85 × 119 mm, 1150 Ft helyett 1035 Ft
Nagy: 122 × 166 mm, 1750 Ft helyett 1575 Ft

Evangélikus istentisztelet – Gyülekezeti liturgikus könyv

612 oldal, 122 × 166 mm, vászonkötés
990 Ft

Evangélikus korálkönyv

172 oldal, 275 × 205 mm, vászonkötés
700 Ft helyett 350 Ft

Zarándokének

Ifjúsági énekek gyűjteménye

232 oldal, 148 × 208 mm, kartonált
1490 Ft helyett 1341 Ft

Rezessy László: Karénekeskönyv II.

336 oldal, 172 × 241 mm, vászonkötés
600 Ft helyett 300 Ft

Sulyok Imre: Korárelőjátékok

52 oldal, 335 × 245 mm, irkafűzött
980 Ft helyett 686 Ft

Zalánfy Aladár: Tíz korárelőjáték

20 oldal, 335 × 245 mm, irkafűzött
480 Ft helyett 432 Ft

J. S. Bach: Orgonaművek és áriák / Finta Gergely – CD

Játékidő: 58:27 – 1600 Ft helyett 800 Ft

Veni redemptor gentium – Adventi orgonaművek és énekek – CD

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem zenei együtteseinek és Finta Gergelynek az előadásában.

Játékidő: 71:54 – 1800 Ft helyett 1260 Ft

Veni Creator Spiritus – Pünkösdi zenéje – CD

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem zenei együtteseinek előadásában.

Játékidő: 57:10 – 1800 Ft helyett 1260 Ft

Joób Árpád (szerk.): Jelenti magát Jézus – Válogatás a magyar népzene keresztyén szellemiségű anyagából

A hét csoportba szerkesztett anyag különböző korok, vidékek száz dallama, amelyek kiválasztásában az elsődleges szempont a vallásos élményvilághoz fűződő kapcsolat volt. A valóság, a keresztyén hit megnyilvánulásainak különböző fokozatait hallhatjuk ki a dalok szövegéből, melyeket játék közben, hétköznap és ünnepnap, az élet könnyebb és nehezebb időszakában énekeltek az előtűnk járók.

A kötethez két CD-t is melléltünk, amelyeken mind a száz népdal hallható.

140 oldal, 137 × 182 mm, keménytáblás
2 CD melléklettel
1960 Ft helyett 1764 Ft

Nagyjaink**Keveházi László: „A kereszt igéjét hirdetni kezdtem...” – Sztárai Mihály élete és szolgálata**

316 oldal, 165 × 235 mm, kartonált
1950 Ft helyett 1365 Ft

Kertész Botond (szerk.): Kossuth és az egyházak

192 oldal, 168 × 238 mm, kartonált
1240 Ft helyett 744 Ft

Elek László: Győry Vilmos

160 oldal, 142 × 200 mm, kartonált
370 Ft helyett 200 Ft

Veöreös Imre-breviárium

Ki volt Veöreös Imre? Jövendő lelkészek lelkésze, népfőiskolák szervezője, gyülekezetek vezetője, írásmagyarázó, folyóiratok szerkesztője, a haza és a kultúra szerelmese... Gazdag, sokszínű munkásságából kiemelt, gondolatébresztőnek szánt szikrákkal szeretné az évfolyamtsárai által összeállított breviárium tovább éltetni hatását.

172 oldal, 140 × 195 mm, kartonált
940 Ft helyett 846 Ft

Ursula Koch: Rózsák a hóban

A regény Luther Márton feleségéről, Bóra Katalinról szól. Arról a nőről, aki ott volt Luther mellett élete minden pillanatában. Az író nem idealizálja a család életét. Ugyanúgy fellelhetünk kemény szavakat, mint gyengédséget. Olyan emberek képe rajzolódik ki, akik mindennapi harcukat vívják az életben.

192 oldal, 128 × 202 mm, kartonált
800 Ft helyett 400 Ft

Bartosné Stiasny Éva: Háborúban békecsodás megmenekülése

72 oldal, 140 × 196 mm, kartonált
980 Ft helyett 784 Ft

Fabiny Tamás: ...hogyan néki szent házat építs... – Józsa Márton és a síófoki templom

Isten Bolond Istókja – így nevezte magát a lelkész, Józsa Márton, aki egy maroknyi evangélikus gyülekezet templomát megálmodta Síófokon. Vakmerőségnek tűnt Makovecz Imre Kossuth-díjas építész terveinek valóra váltása, mivel a munka előkészítése és megszervezése szinte kizárólag a hetven év fölötti lelképásztorra hárult. Az ő hol tényszerűen szűkszáva, hol személyes tusakodásait tükröző építési

Kiadós munka mellékhatásokkal

Beszélgetés a Luther Kiadó műszaki szerkesztőjével

► Sokéves hagyomány, hogy adventben a Luther Kiadó könyv vásárt rendez, a kedvezménytel megvásárolható kiadványok listája pedig az *Evangélikus Élet* hasábjain is olvasható. Bár szerkesztőségünk vezérigéje – „...nem magunkat prédikáljuk, hanem az Úr Jézus Krisztust” (2Kor 4,5a) – kiadónkra is érvényes, a könyvvásár apropóján hadd szólaltassuk meg mégis a Luther Kiadó műszaki szerkesztőjét, *Galgóczi Andreát*, aki az említett könyvek legnagyobb részét tervezte. Munkáját ő is a fenti mottó jegyében végzi...

– Kezdjük az elején: hogyan kerül valaki az egyik neves hazai könyvkiadó, az Osiris műszaki szerkesztői székéből az *Evangélikus Sajtóosztályra* – a Luther Kiadó elődjébe –, ugyanazon munkakörbe?

– Most már látom, hogy fenti irányítással. 2000 végén az Osirisnél átvezetések voltak, és tőlünk, műszaki szerkesztőktől nemcsak a könyvek tervezését és a borítók nyomdai előkészítését várták el, hanem a nagyon bonyolult szerkezetű, táblázatokkal, grafikonokkal, képletekkel teletűzdelt, ötszáz oldalas beléves tördelését is ránk akarták bízni. Mivel ebben nem volt gyakorlatunk – nekem ebben –, nagy feszültséget okozott, hogyan tudnánk egy-egy ilyen típusú tankönyvet a három-négy napos határidővel elkészíteni, amellyel a profi tördelők. Vívódásaim közepette kaptam egy közös kiadású munkát – a Teológiai Irodalmi Egyesület egyik kiadványát kellett megterveznem.

– Ez az egyesület pedig az *Evangélikus Hittudományi Egyetemen működött, és elnöke a Magyar Bibliatársulatnál dolgozó Kende K. Péter volt...*

– Így van. A főnökeim mondták is előre, hogy jön majd egy fiatal pap, aki hoz egy munkát, amit nekem kell megcsinálnom.

– Pap?!

– Ez egy világi kiadó, így nem voltunk tisztában a felekezetek közötti különbségekkel – nekem sem volt még akkor semmilyen egyházi kötődésem –, az egyházi nyelvezetben sem mozogtunk otthonosan...

– És hogy lett az egyesületi munkából a Magyarországi Evangélikus Egyház egyetlen kiadójának műszaki szerkesztői állása?

– A sajtóosztály addigi vezetője, *Tóth-Szöllős Mihály* – aki egyúttal az *EvÉlet* főszerkesztője is volt – akkor ment nyugdíjba, és az egyház illetékesei úgy döntöttek, különválasztják a kiadói és a hetilap-szerkesztői feladatokat. Így került *T. Pintér Károly* az *Evangélikus Élet* főszerkesztői posztjára, míg Péter lett a sajtóosztály

tály vezetője, noha szervezetileg az újság szerkesztősége – ma is – a kiadó része. A szerkezeti változtatás következtében új munkatársak felvételére volt szükség. Péternek tetszett az Osirisnél végzett közös munkánk, így megkérdezte, nem mennék-e mellé dolgozni.

– Profiljánál fogva a Luther Kiadó elsősorban az egyházzal, a keresztény hittel kapcsolatos könyve-

ket jelentet meg. 2001 óta a kiadványokban – kevés kivételtől eltekintve – *Galgóczi Andrea* neve szerepel műszaki szerkesztőként. Másként tervez az ember egy egyházi kiadványt, mint egy világit?

– Maga a tervezés folyamata nem más, de a tartalom nyilván befolyásolja a formát. Örömmel tapasztaltam, hogy a Luther Kiadónál teljes tér nyílt szakmai fejlődésem előtt; azelőtt nem készítettem olyan nagy kreativitást igénylő, gazdagon illusztrált kiadványokat, mint például a *Szabó Lajos* által szerkesztett meditációs sorozat vagy az *Áldás-könyv*. De említhetném még a teljes hittankönyvsorozatot, amely végre – egységes koncepciót követve – mind a tizenkét évfolyamra elkészült. A szerzőknek és a szerkesztőknek köszönhetően színesek, és valóban a gyermekekhez szólnak, az ő szintjükön. Szerettem a *Tarisznyakönyvet* is, amelyben *Polgár Rózsa* kárpitművész alkotásait költőnk versei egészítik ki. Ezek a szép feladatok segítettek hozzá, hogy a tördelés eljárástól se idegenkedjek: immár nyolc éve többnyire én tördeltem a kiadványokat.

Az itt töltött közel tíz év alatt jó néhány érdekes és értékes emberrel találkoztam, akiktől szintén sokat tanulhattam. Kiemelem *Hübner Dorika* grafikust, könyvtervezőt – vele az *Új evangélikus templomok* című albumon dolgozhattam együtt.

– Olvasóink közül talán kevesen tudják, hogy a 2001-ben megjelent és azóta el is fogyott *Visszhang* – Imádságok, olvasmányok című kötetet nevezték az év legszebb könyve versenyre.

– Idén pedig a *Vinczellér Imre* festőművész munkásságát bemutató

albumunkat jelölte a Pro Typographia Díjra a Gyomai Kner Nyomda. Sajnos nem nyertünk, mégis jó érzés volt, hogy olyan kiadványt készítettünk, amelyről mások azt gondolták, érdemes indulni vele egy ilyen tekintélyes megmérettetésen.

– Ez mindannyiunk büszkesége lehet. De mindezeket túl osszuk meg az olvasókkal az itteni munka személyes vonatkozásait és hatásait is!

– Ahogy már említettem, nem valóságos családból származom. Viszont idekerülésem után kíváncsiságból egyszer-kétszer elmentünk a pestújhegyi gyülekezetbe, ahol akkor – félállásban – Kende K. Péter volt a lelkész. A *Lelkipástor* című lelkesítő szöveggyűjtemény készítésekor pedig bele-beleolvastam a szövegbe, és nemegyszer ki is kerestem az adott bibliai szakaszokat. Ha kérdésem volt, akkor bátran fordulhatam egyes munkatársaimhoz, akik otthonosan mozogtak a hit és az egyházi szokások világában.

Az első jelentős lépés az volt, amikor az – akkor hat-, illetve tízéves – kislányok és lányok elment a gyermek- és ifjúsági osztály által szervezett nyári gyerektáborba. Ezt pedig az *Ötlettár* című, gyermekmunkásoknak szóló kiadványnak „köszönhetjük”, ugyanis a munka során sokat beszélgettem a kiadvány szerkesztőjével, az akkori gyerekreferenssel, *Balog Eszterrel*, ő ajánlotta ezt a lehetőséget. Azóta nemcsak hogy konfirmáltak a gyermekeink, de *Zsófi* tavaly a főtí ökömenikus gimnáziumban érettségizett.

Számomra nagyon sokat jelentettek a Tamás-misék, ezek hatására egy időben magam is szervezője voltam az *Új találkozás* nevű istentiszteleteknek. Stílusukban ezek nagyon hasonlók a Tamás-misékhez, csak helyi kezdeményezések: a pestújhegyi, a rákospalotai és az újpesti gyülekezet fiataljai szervezték őket elsősorban a kerületükben élőknek, akik Istent és a hitet keresik.

Összességében hálás vagyok a sorsnak, hogy ennek a munkahelynek köszönhetően az életem más, jobb, „minőségibb” lett, és mélyebb értelmet kapott.

■ BODA ZSUZSA

A menekülő

Hármas keresztelő várt ránk azon a vasárnapon: anyuka a két gyermekével. Az előkészületek során mindenről beszélgettünk, de egyvalami csak az utolsó napon derült ki: nevezetesen, hogy Marci – óvodás tanítványom – mély ellenérzésekkel viseltetik a víz iránt. A család naptárában vastag fekete betűkkel vannak számon tartva azok a napok, amikor hajmosásra kerül sor, mert a fiatalember a feje közelébe se enged semmilyen folyékony anyagot.

– Ez azért biztos megoldható – mondta a szintén keresztelésre váró anyukája, de a hangja nem sok jóval biztatott.

Gondoltam, tegyük egy kis próbát előtte. Behívtam a sekrestyébe. Elétem az ezüst keresztelőkancsót.

– Nézd, Marci – próbálkoztam –, ez az a kancsó, amiből majd megkereszteltek. Tegyük bele vizet!

Odamentünk a csaphoz.

– Most dugd bele az ujjad!

Arra gondolni sem mertem, hogy ráöntsem a vizet, legalább a kezemről hadd kerüljön a homlokára. Nagy csodálatomra még azt is megtette, hogy saját maga csöppentett a fejére, sőt még nekem is megengedte, hogy az ujjammal benedvesítem. Megy ez, mint a karikacsapás. Csak a szülők aggodalmaskodtak túlzottan.

Kezdődött az istentisztelet. A keresztelőnél elsőként az édesanya körül zajlottak az események, de aztán jöttek a gyerekek is. Bajt sejtettem, ugyanis Marci nem akart odajönni. Az oldalhajóban kerestem menedéket

a szentség előtt. Akkor egy kis hideg futott végig a gerincemen. Kezdem aggódni, mi lesz ebből. Gondoltam, amíg a kistestvérét megkereszteltem, addig majd előkerül, hiszen mindent megbeszeltünk rendesen. De a helyzet nem javult. Már az egész család keresztény volt rajta kívül.

Ott álltam, kancsóval a kezemben, a gyülekezet némi derűtléssel figyelte, hogy mázsom ki ebből. Az édesapa megpróbálta az erő szavát hallatni. Ez csak olaj volt a tüzre. Marci, aki eddigre már a padok között volt, befejezte a két sor közé. Ez persze még mindig jobb volt, mintha a padok alatt próbálkozott volna, mert akkor végképp elvesztjük a nyomát. Az édesapa feladta a reményt. En is.

Akkor jött az édesanya. Odament, és sügött valamit a fiúcska fülebe. Nem lehetett hallani semmit, de Marci elmosolyodott, és szégyenlős vigyorral beállt a többiek közé. Megkönnyebbülve mostam le a bűneit a keresztiséggel.

Aztán arra gondoltam, Isten is így csalogat minket magához. Lemondd az erőből, hogy nekünk szóló, hívogató szavakat sügion a fülinkbe, amelyeket csak mi értünk és ő. Mi pedig egyszer csak feladjuk görcsös menekülésünket, szorongásunkat, hogy az övéi legyünk.

A kapunál aztán nagyon csapott a tenyerembe Isten legújabb báránykájára, de hogy mi fordította a keresztiség felé, talán sose tudjuk meg.

■ KOCZOR TAMÁS

HETI ÚTRAVALÓ

„Királyod érkezik hozzád, aki igaz és diadalmas.” (Zak 9,9)

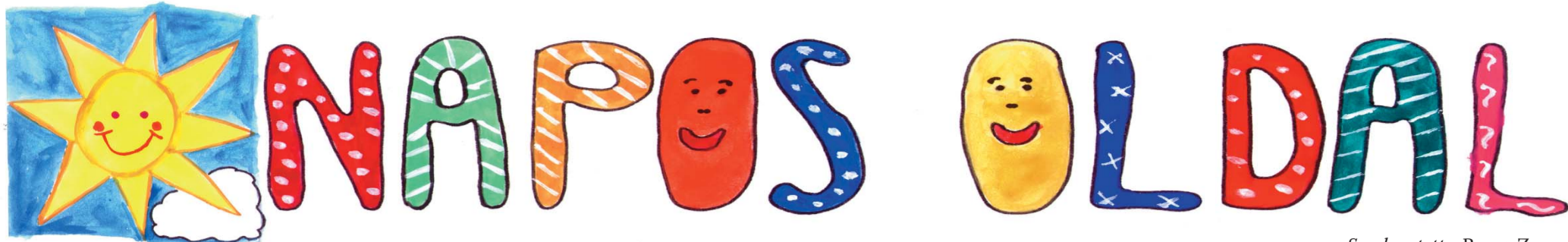
Advent első hetében a 280 (!) éves *Útmutató* reggeli és heti igéi felszólítanak: készítsétek az Úr útját, és térjete meg! Ennek az új egyházi esztendőnek a kezdetén immár nyolcadik éve adatik meg, hogy egyedül azt az Urat kínáljuk fel e rovatban állandó heti útravaló gyanánt, akit „logónk”, a hal görög szavának öt betűje jelez: Jézus Krisztus Isten Fia, Megváltó. Karácsony böjtjében ő királyként érkezik hozzánk. „Készítsétek az Úrnak útját, mert megjelenik az Úr dicsősége, és mindenek egyszerűen meglátják – így szól az Úr.” (Ézs 40,3,5; LK) Jézus Urunk beteljesítette a próféták jóvendölését, és üdvözítőül jött el a világra. „Jobbítsátok meg élteteket, keresztények, mert ím elközelgett a mennyeknek országa.” (GyLK 686) Luther örömmel hirdeti: „Krisztus a te Királyod, kit Isten egyenest neked ígért, kinek tulajdona vagy, hogy csak ő uralkodjék rajtad – lélekben, nem testi értelemben. Ímhol jó Királyod! Mindezt az ész nem látja, és a természeti ember se éri föl; csak a hit egyedül!” Első eljövetelekor – a nagyhét nyitányaként – a názáreti Jézus bevonult Jeruzsálembe, és ezt kiáltotta a sokaság: „Segíts! Ments meg! Üdvözíts!” – azaz: „Hozsánna a Dávid Fiának! Áldott, aki jön az Úr nevében! Hozsánna a magasságban.” (Mt 21,9) Az Úr eljövetelenek sürgető közelségére tekintettel Pál felszólít: „...ölsétek magatokra az Úr Jézus Krisztust; s „egymást szeressétek”; mert a „szeretet a törvény betöltése. De mindezt valóban tegyétek is...” (Róm 13,14.8.10.11) Akik már Isten gyermekei a belé vetett élő hit és a keresztiség által, azok Krisztust öltötték magukra (lásd Gal 3,27), így lettek örökös társai. Azokat, akik már elérték hitük célját, lelkük üdvösségét – mert Isten újjászülte őket irgalmából –, Péter így bátorítja: „...elméteket felkészítve, legyetek józanok, és teljes bizonyossággal reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kaptok.” (1Pt 1,13) A szentírő nemcsak a zsidóknak idézi a prófétákat (lásd Ézs 26,20; Hab 2,3–4), hanem a hűségesekek is; mert még „egy igen-igen kevés idő, és aki eljövendő, eljön, és nem késik. Az én igaz emberem pedig hitből fog élni, és ha meghátrál, nem gyönyörködik benne a lelkem.” (Zsid 10,37–38) Ők már boldogan hirdetik ezt Pállal: az Úristen „szabadított meg minket a sötétség hatalmából, és ő vitt át minket szeretett Fiának országába, akiben van megváltásunk és bűneink bocsánata” (Kol 1,13–14). De hogyan várjuk Krisztus eljöveteletét? Éberem, józanul, és „vegyük magunkra a hit és a szeretet páncélját, és mint sisakot, az üdvösség reményességét” (1Thessz 5,8). A Király megcsúfolása ma is tart, s akik hitetlenül elutasítják őt – ahogyan kétezer éve is gúnyolták –, akaratlanul is az igazságot mondják ki: „Üdvözlely, zsidók királya!” (Mt 27,29) Az Úr érkezésekor ez a két lehetőség van: „de ti nem akartátok” őt befogadni, vagy ezt mondjátok: „Áldott, aki az Úr nevében jön!” (Mt 23,37.39) „Ádventi csendben téged várunk. / Jöjj, Urunk Jézus, maradj nálunk!” (EÉ 148) Bízj újra életed Krisztusra ebben az egyházi évben!

■ GARAI ANDRÁS

Új kezdet a Fében

Amint korábban az *Evangélikus Élet* olvasói is értesülhettek róla, *Taschner Erzsébet* diakonissza, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület főnök asszonya 2010. június 10-én befejezte földi vándorlását. (Temetése június 22-én volt Újpesten, a Megyeri temetőben.) Egyesületünket ezzel nagy veszteség érte, hiszen Erzsébet testvér csaknem hetven évvel ezelőtt, 1941. július 1-jén lépett be a Fébébe. Tanúja volt a diakonisszamunka háború előtti felvirágzásának, kiteljesedésének, majd 1951-ben elszenvédője volt a feloszlásnak, az 1991-es újraindulástól fogva pedig, szinte élete utolsó napjáiig, ismét tevékeny és fáradhatatlan munkása volt a Fében. A Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület november 6-án megtartott közgyűlésén a választmány javaslatára dr. *Visnyei Orsolyát*, választmányunk tagját nagy többséggel megválasztotta az egyesület társelnökévé. Dr. Visnyei Orsolya régi evangélikus család sarja, a Semmelweis Egyetem klinikai orvosa, felkérésünkre elvállalta – e sorok írójának oldalán – a társelnök tisztét. Isten áldása legyen szolgálatán, amely – mondjuk immár így – új kezdet a régi Fében!

■ VÉPERDI ZOLTÁN igazgató lelkész

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

HIRDETÉS

XX. evangélikus országos hittanverseny

Téma: Mesterségek, foglalkozások a Bibliában

Szeretettel adjuk hírül, hogy a XX. jubileumát ünneplő országos hittanverseny koncepciója követi az előző év gyakorlatát, és a VI. országos evangélikus gyermeknappal összekötve ismét kétnapos rendezvényként szervezzük meg.

Hangsúlyozni szeretnénk, hogy a változtatásokat korábban azért is vezettünk be, mert az a célunk, hogy az országos hittanverseny megújuljon, ne csak tanulmányi verseny legyen, hanem élményekben gazdagabb, inspiráló, közösségépítő alkalmat jelentsen a gyermekeknek.

Két korosztályban várjuk a csapatokat: 1–4. osztály, 5–8. osztály.

A gyülekezetek és az iskolák csapatai az elmúlt évekhez hasonlóan külön versenyeznek.

Egy gyülekezet, illetve iskola egy korosztályból két, 4 főből álló csapatot küldhet a megyei/területi fordulóra. Kérjük, a csapatok összeállításánál mindenki törekedjen arra, hogy mind a négy megjelölt gyülekezeti/iskolai osztályból kerüljenek gyerekek a csoportba. Négy első gyermek például könnyen hátrányba kerülhet a verseny során. Kérjük, erre a kikötésre fokozottan figyeljenek, mert a jelentkezések során ellenőrzük a csapatok korosztályi összetételét.

Kérjük továbbá, hogy az egyházi iskolában tanuló gyermekek ne gyülekezeti csapatként versenyezzenek, mert így a gyülekezetekből érkezők rosszabb eséllyel indulnak a hittanversenyen.

Jelentkezni lehet az mee.gyio@gmail.com e-mail címen.

Az első fordulót 2011. február 14., hétfőig kell lebonyolítani.

Ez a gyülekezeti/iskolai forduló egyéni szintfelmérő jellegű, amelyen a gyakorlás mellett kiválaszthatók a megyei/területi versenyre továbbjutó versenyzők.

A második forduló időpontja: 2011. március 12. (szombat). Helyszín: területileg illetékes intézmények és gyülekezetek.

Ezen a megyei/területi versenyen a csapatok korosztályok szerint mérkőznek meg egymással (azaz a fenti kiírás alapján egy-egy gyülekezet vagy iskola 2-2 csapatot küldhet). Az országos fordulóban pedig korosztályonként az összes csapatból egy-egy képviselheti az egyházmegyét és az oktatási intézményt.

Az országos forduló időpontja: 2011. április 8–9. (péntek–szombat). Helyszín: Piliscsaba, Béthel Evangélikus Missziói Otthon.

Az első napon a hittanverseny országos fordulójára továbbjutott felsős csapatok, a második napon az alsós csapatok a helyszínen kreatív formában megoldják a verseny feladatait. Az elmúlt év tapasztalataiból tanulva – a kisebb megterhelés érdekében – az alsós korcsoport nem töltené az éjszakát Piliscsabán. A szombati napot megnyitjuk a korábbi fordulóban versenyzők és a további érdeklődők számára, akiknek – 2010-hez hasonlóan – különböző programokat biztosítunk, és ekkor kerül sor a hivatalos eredményhirdetésre.

Az igehelyek, amelyekből készülni kell a hittanversenyre, a következők:

Mesterségek, foglalkozások a Bibliában

1–4. osztály: Ábrahám feleséget hozat Izsáknak: 1Móz 24,1–27 – szolgál • Dániel az oroszánok vermében: Dán 6,2–29 – király, főkormányzó • Jeremiás elhívása: Jer 1,1–10 – próféta • Jézus meggyógyítja a kapernaumi százados szolgáját: Mt 8,5–13 – százados • Jézus elhívja Mátét: Mt 9,9–13 – vámszedő • Az irgalmas samaritánus: Lk 10,25–37 – pap, lévita, fogadós • Jézus meggyógyítja a bénát: Mk 2,1–12 – írástudó • Saul megtérése: ApCsel 9,1–19 – apostol

5–8. osztály: Jeremiás a fazekasnál: Jer 18,1–12 – fazekas • Nehémiás hazatér: Neh 2,1–20 – király • Buzdítás a templom újjáépítésére: Hag 1,1–15 – helytartó • A magvető: Lk 8,4–15 – magvető • A tékozló fiú: Lk 15,11–32 – disznópásztor • Pál és Lídia: ApCsel 16,11–15 – bitorárus • Pál és Szilász szabadulása a börtönből: ApCsel 16,16–40 – börtönőr • Pál Korinthusban: ApCsel 18,1–11 – sátorkészítő

Felhívás lelkészeknek, pedagógusoknak
Tisztelt Lelkész és Pedagógus Testvéreink!

A XX. országos evangélikus hittanverseny különleges jubileum! Ez alkalomból felajánljuk annak a lehetőségét, hogy aki kedvet érez, és szeretne aktívan részt venni a hittanverseny szervezésében, az első és második forduló feladatírójaként megteheti.

További információ a részletekkel kapcsolatosan Pál Marietta gyermek- és ifjúsági referenstől kérhető a 20/824-4454-es telefonszámon, illetve a marietta.pal@lutheran.hu e-mail címen.

Kedves Gyerekek!

▶ Öt részes sorozatunkban az állatok, különösképpen is a madarak nagy barátja és ismerője, Schmidt Egon bácsi mesél a körülöttünk élő állatokról. Minden alkalommal két állatról olvashattok, közülük az egyik madár. A Budai Tibor gyönyörű rajzaival illusztrált ismertetés végén mindig találhattok majd három-három kérdést. A helyes válaszoknak utána kell keresnetek. A megfigyeléseket gyűjtsétek össze, és küldjétek be szerkesztőségünk címére (1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: „Mesélnek az állatok”.

Csuszka

Ahol öreg fák vannak, erdőkben, parkokban, csuszkaival mindenütt találkozhattok. A fák törzsén vagy a vastagabb ágakon mászkál, innen a neve: mintha csak csuszkálna a fatörzsön.

Míg a harkályok mindig fejjel felfelé haladnak, a csuszka könnyedén szaladgál a kérgen fejjel lefelé is. Rovarokkal táplálkozik, ezeket a kéreg repedéseiből, a vékony ágakon mászva a levelekről szerzi. Télen is látható, akkor az etetőre is jár. Több napraforgót is a csőrébe kap, és elálló fakéreg mögé, falrepedésbe rejti őket.

A párok korán, már április elején lerakják hat-kilenc tojásukat. A csuszka odúlakó, de azt nem maga ácsolja, hanem üres harkályodúban telep-szik meg. Az üreg száját sárral körbetapasztja, saját testméretére szűkíti. A sározás rövid idő alatt kőkeményre szárad, és biztos védelmet nyújt a nagyobb odúlakók, például a seregély ellen. Igazi fészket nem épít, tojásai az odúaljra szórt kéregdarabkákon, száraz leveleken, fenyőtűkön pihennek.

A csuszka védett madár, bizalmas természetű, könnyű megfigyelni.

Kérdések

- Mit gondolsz, hány évig él a csuszka?
- Vajon leszáll a földre is?
- Milyen színűek a tojásai?

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

Mezei nyúl

Országszerte elterjedt, közismert állat. A legelőkön és szántóföldeken éri jól magát, a zárt erdőt kerüli. Fő-

ként éjszaka jár táplálék után, de a tél végén és márciusban gyakran látni napközben is az egymást kergető állatokat.

Az első nyúlfiókák márciusban és áprilisban születnek, nyomban látnak, testük szőrrel fedett. A fűben lapulnak, anyjuk csak szoptatáskor keresi fel őket. A fiatal nyulak hamar önállókká válnak, ellenségeik elől futva menekülnek.

A mezei nyúl növényevő. Elsősorban fűféléket rágcsál, de kedveli a természetett növényeket, a lóherét, lucernát, búzát, repcét is. Télen a fiatal fák kérgét is megrágcsálja. Megszokott tanyahelyéhez ragaszkodik, ha megzavarják, oda később mindig visszatér. Nappal földbe sülyesztett sekély vackában pihen, mindig széllel szemben, hogy az a bundáját össze ne borzolja. Viszonylag rövid életű, átlagosan legfeljebb másfél évig él, de akadnak hat-hét éves „matuzsálemek” is.

Vadászható – ősszel és télen sok ezer nyulat lőnek évente. Legnagyobb ellenségei az emberen kívül a róka, a kóbor kutyák és az elvadult házi macskák.

Kérdések

- Vajon hány fiókája, „gyereke” van a nősténynek egyszerre?
- Mit gondolsz, milyen gyorsan szalad a mezei nyúl?
- Él másik nyulafaj is Magyarországon?

Hét órákor, amikor – a meghívóban ismertetett program szerint – Szűcs Petra és Schulek Csaba éppen megnyitotta volna a harmadik Katalin-napi evangélikus bált, már egész közel voltunk a helyszínhez. A budai Vár egyik – ki tudja, melyik – macskaköves utcáján szedtük a lábunkat a férjemmel. A terep nem volt a legideálisabb – sőtét volt, és rajtam már sok-sok éve nem volt magas sarkú cipő. (Azon a kilenc évvel ezelőtti Katalin-napon is csak azért, mert akkor volt az esküvőnk...) Elvesztett voltunkat beismerve végül előkerült a mobiltelefon, rajta a térkép, így hamarosan meg is érkeztünk a Budavári Önkormányzat épületéhez.

A későn érkezők megnyugtató létszámú csoportjával együtt helyet kerestünk magunknak az asztaloknál. Szerencsénkre vártak a kezdéssel, így nem maradtunk le a megnyitóról és Réthelyi Miklós miniszter köszöntő szavairól sem. (Az EvÉlet olvasóinak ismerős lehetett az általa felolvasott szöveg: lányának, Ittész Szilviának a tavalyi bálról írt jegyzetét hallhattuk.) A Katalinok – voltunk jó néhányan – egy-egy szál rózsát is kaptak.

Ezután volt időnk körülnézni. Sokszínű volt a bál társaság: kisgyermektől a hajlott korúig minden kor-

Katalinként az evangélikus bálban

osztály képviseltette magát. Különböző színfoltot jelentettek a díszmagyar fellépőruhába öltözött fiatalok, a budapesti evangélikus ifjúsági körök tagjai, akik nyitótáncukkal – a palotással – igazi báli hangula-

A SZERZŐ FELVÉTELE

tot teremtettek. Profi táncosok előadásában is gyönyörködhattunk: a Majoros házaspár latin- és standardtánc-produkciója és az Argentin Tangó táncszínház bemutatója után kellett egy kis idő, míg az ember összeszedte az önbizalmát a

táncparketre lépéshez. Erőt – és finom falatokat – a svédasztalos vacsorán gyűjthettünk, az ételek mellé pedig Gutman László kötcei borász kínálta kóstolót a minőségi borok kedvelőinek.

A Magnetic zenekar vonzásának néhez volt ellendlni – persze könnyű Katalin bálba vinni, ha ő is akarja –, és talán meg sem álltak volna a párok hajnalig, ha valami igazán különleges zenei csemege nem készíteti őket erre. A csupán nevezetes alkalmakkor össze-

álló Quartett Gryllus rövid műsorában a zoltárparafraízis jól megfért a „kalákás” gyerekdallal. (Sőt egy Faludy-vers is elhangzott: Gryllus Dorka olvasta fel – nyomtatott példány híján – mobiltelefonról...)

Hogy a program – a külső megfigyelő szemével is – élvezetesen gazdag és magával ragadó volt, azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a Kaláká-nóta és a mobilos jelenet együtt juttatta csak eszembe: nem hívtam fel a gyerekeket lefekvés előtt...

Az est során tombolajegyeket árusító, fáradhatatlan leánykák az éjjel előtt nem sokkal tartott sorsoláson is segédkeztek. A szerencsések könyveket, Credo-előfizetést, kötcei borokat, díszes sulykolófát és egyéb nyereményeket vihettek haza. Némileg csalódott voltam, hogy a fagyasztott tengergyümölcs-csomagot nem mi nyertük, de vigasztalt az a tudat, hogy az eladott szelvények árából befolyt összeget a

vörösiszap-katasztrófa károsultjainak támogatására fordítja az egyház.

Bár mi – a fent említett önbizalom híján – csak a parkett széléig merészkedtünk, élmény volt nézni a felszabaldultan táncoló ifjakat és idősebbeket. Élmény volt látni nőket és férfiakat,

FOTO: GÖNCZI PÉTER

Quartett Gryllus

akik rövid ideig hercegnőknek és hercegeknek érezhették magukat. Egyházi és állami vezetőket, akiken néhány óra erejéig nem kértek számon semmit. Keresztényeket, akik vették a bátorságot, hogy – büntudat nélkül – szórakozással töltsenek egy estét. Evangélikusokat – úgy, ahogy eddig nem láthattam őket. Jó volt közüjük tartozni.

■ SINKÁNY ZOMBORY KATALIN

KÉT ESTE A KOLOZSVÁRI LUTHERÁNUS PÜSPÖKSÉG REMÉNYIK SÁNDOR GALÉRIÁJÁBAN

Mindennapi konfliktusaink

Előadás a Petrőczy Kata Evangélikus Nőszövetségben

► **Nincsen család, munkahelyi közösség konfliktus nélkül. De miként célszerű ezeket kezelni? – ez volt a témája a Petrőczy Kata Szidónia Evangélikus Nőszövetség november 9-i rendezvényének. A kolozsvári evangélikus-lutheránus püspökség Reményik Sándor Galériájában ez alkalommal dr. Berszán Lídia családterapeuta, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Szociális Munka Tanszékének docensét, a konfliktuskezelés és -terápia egyik közismert szakemberét – nem melleleg három gyermek édesanyját – hívták meg előadónak.**

lyett konkrétumok hangzanak el, az indulatok helyett adekvát üzenetet kap a címzett. Mindezeket gyakorolnunk kell ahhoz, hogy a megfelelő szavakat tudjuk megtalálni.

Dr. Berszán Lídia

Talán a legutolsó a legnehezebb, de ez a legfontosabb feladat is. Elengedhetetlen, hogy önmagunk és mások védelme érdekében felnőtként, bátran, mégsem agresszíven, támadóan fogalmazzuk meg eltérő nézeteinket. Ami egészen biztosan segít házaspároknak, szülőknél és munkatársaknak is a konfliktusok elkerüléséhez: egymás meg-

hallgatása, az együtt töltött minőségi idő és – szükség esetén – a bocsánatkérés.

„Ézért tehát vessétek le a hazugságot, és mondjátok igazat, mindenki a felebarátjának, mivelhogy tagjai vagyunk egymásnak. »Ha haragustok is, ne vétkeztek: a nap ne menjen le a ti haragotokkal...» (Ef 4,25–26) Szép és jó Pál apostol tanácsa, de megvalósításához hosszú, türellemmel és szeretettel megtett út szükséges.

Az alkalom résztvevői gyakorlatok segítségével ébredhettek rá, hogy mennyire nehéz a megfelelő mondatot megtalálni – de végül sikerült megfogalmazniuk. Ha elsajátítjuk az adekvát, szeretetben történő kommunikáció képességét, nő annak a reménye, hogy a család közössége töretlen marad, és belső, külső feszültségek, harag nélkül mehet le a nap.

■ K. E.

A konfliktusok főként az egyéni érzékenységünkben mutatkozó eltéréseknek, különbözőségünknek a következményei – fejtette ki interaktív előadásában Berszán Lídia közel hatvan érdeklődő előtt. Több tényezőztől – erőnkől, idegrendszerünkől, a rendelkezésre álló időtől – függ az is, miként viszonyulunk konfliktusainkhoz, amelyek lehetnek elkerülhetők, elkerülhetetlenek vagy vállaltak. A feszültségekre nem feltétlenül kell negatívumként tekinteni: a vállalt konfliktusok lehetőséget adnak saját magunk és egymás jobb megismerésére, megértésére, kommunikációs készségünk bővítésére, így akár a kapcsolat elmélyülésére is.

Ha el szeretnénk kerülni a feszültségeket, jó, ha figyelünk egy pár tanácsra. Valószínű, hogy nyugodtabb légkört sikerül teremtenünk, ha a másik minősítése helyett „énközlést” alkalmazunk – vagyis ha vád helyett kérés, általánosítás he-

A SZERZŐ FELVÉTELE

Erősíteni az egységes magyar nemzet tudatát

Magyarországi helyettes államtitkár a nemzetpolitikáról

► **Sok, nemzetéért és közösségéért aggódó értelmiségi és politikus gyűlt össze november 12-én este Kolozsváron, a Járosi Andor Keresztyén Kulturális Műhely és az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács által szervezett Újrakezdés helyett újat kezdés – új irány a nemzetpolitikában című rendezvényen. A meghívott vendég, Répás Zsuzsanna, a magyar Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkára az új magyar kormány értékmezőrő, érdekeinket szem előtt tartó nemzetpolitikai törekvéseiről számolt be.**

Az evangélikus-lutheránus püspökség Reményik Sándor Galériájában rendezett beszélgetésen a helyettes államtitkár kifejtette: fontos, hogy az új alkotmány preambulumbába a keresztény gyökerekre és az egységes magyar nemzetre való utalás is bekerüljön.

Nemzetpolitikai téren az új kezdet első lépése a korábban megtört bizalom felépítése, továbbá fokozottan gondot szeretnének fordítani a szórvány- és diaszpórahelyzetben levő magyar közösségekre. A többszempontú kívülről, szórványban élők már kialakítottak bizonyos fennmaradási stratégiákat, amelyek elsajátítása sokak számára érték és lehetőség lehet.

A szórványmagyarság megtartása sok esetben az egyház feladata maradt. A kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet

képezi a „végvárakban” anyanyelven ígét hirdető és tanító lelkeseket. E feladat elvégzéséhez fokozott támogatásra van szükség. Reménysugarat jelent az egyház számára a készülő új romániai tanügyi törvény, amely a magyarországihoz hasonlóan állami fejkvótarendszerbe illesztené be az egyházi iskolákat is.

Répás Zsuzsanna a tanulmányi és osztálykirándulások – egyelőre pályázati alapon való – támogatását említette mint a jövő egy igen fontos lehetőségét. Mint mondta, Magyarországon nagyon sokan vannak – nemcsak a mai iskolások, hanem a szüleik kö-

teni. Óriási értékű – emellett azonban pusztulástól fenyegetett – épített örökség is vár a felfedező szemekre.

A rendezvényen szó esett a tehetséggondozásról, és hangot kaptak a Magyarország határain kívül élő magyarok könnyített honosításával, a felnőttoktatással, illetve a jogszétségek orvoslásával kapcsolatos kérdések is.

Posztív kicsengésű és reménykeltő estet töltöttek el az egybegyűltek Répás Zsuzsanna honosított államtitkárral. Ha sok anyagi támogatásra nem is lehet számítani a jelenlegi helyzetben, biztató az a hozzáállás és értékrend,

A SZERZŐ FELVÉTELE

zött is –, akik az iskolai tananyag hiányosságai miatt nincsenek tisztában a kisebbségi magyarságra vonatkozó tényekkel, nincsenek tudatában az általuk hordozott értékeknek. Ezen személyes kapcsolatok kialakításával – melynek jó eszközei lehetnek az említett kirándulások – lehet segí-

amely az új kommunikációnak az alapját képezi, és amely megbékéltebb, egységesebb magyar nemzetközösség felé mutat.

A megbékélés és az értékmegőrzés útján egyházunk – testvérgyülekezeteivel együtt – komoly munkát végezhet.

■ KALIT ESZTER

Allásfoglalás

A felügyelők országos konferenciája az előttünk álló, 2012-ben esedékes általános tisztújítással kapcsolatban az alábbi állásfoglalást fogalmazza meg.

A rendszerváltás óta eltelt húsz, de különösen az előző tisztújítás óta eltelt néhány év tapasztalatai szerint szükségesnek látszik a jelenlegi egyházirányítási és -kormányzati modell felülvizsgálata, korszerűsítése. A felülvizsgálat során figyelemmel kell lenni egyházunk gazdasági helyzetének és lélekszámának kedvezőtlen alakulására. Fontosnak tartjuk továbbá, hogy közegházi testületeink kompetenciája és felelősségi viszonyai a jelenleginél következetesebbé és világosabbá váljanak. Irányadó szempontként elsősorban a hatékonyság és a gazdaságosság érvényesüljön.

A változtatások legfőbb célja az egyházi munka magas minőségének biztosítása, a disziplináris viszonyok tisztázása. Ennek a célnak a teljesülése érdekében újragondolni szükséges mind a vo-

natkozó törvényeinket, mind a püspökök munkáját elősegítő és biztosító végrehajtó apparátus struktúráját, méretét, hatáskörét és felelősségét. A feladatmegosztás és -újrapozicionálás terjedjen ki az országos iroda, az országos presbitérium és a zsinat területére is.

Kérjük egyházunk felelős, döntéshozó testületeit, hogy a következő hónapok törvény-előkészítő és -alkotó tevékenysége során vegyék figyelembe a fentieket.

Mindezek mögött szeretnénk, ha nyilvánvalóvá válna az, hogy az egyházban nem a jog, a hatalom és az anyagiak a meghatározók, hanem mindenekelőtt az evangélium ügye. Hisszük és valljuk, hogy az evangélium élteti az egyházat, és a szervezet csupán keretet ad az evangélium hirdetésének. Az egyházat életre hívó és éltető Szentlélek hozzon megújulást gyülekezeteinkben és szeretett egyházunk egészében.

Erős vár a mi Istenünk!

Révfülp, 2010. november 6.

HIRDETÉS

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium felvételt hirdet nyolcosztályos és négyosztályos tagozatára a 2011/12-es tanévre olyan, jelenleg 4., illetve 8. osztályos keresztény – elsősorban evangélikus – tanulók számára, akiknek mind a magatartásuk, mind a tanulmányi eredményük jó. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a jelentkezőknek kötelező megírni a központi írásbeli felvételi vizsgát magyar nyelv és irodalom, valamint matematika tantárgyakból. Az írásbeli vizsgákra való jelentkezés határideje: 2010. december 10. (A felvételi eljárás részletes leírását holnapunkon találják: www.deg.sulinet.hu.)

HIRDETÉS

A Luther Kiadó könyvesboltjának (1085 Budapest, Üllői út 24.) ünnepi nyitva tartása

- November 27., szombat: 9–13
  - November 29. – december 23., hétfőtől péntekig: 9–18
  - December 4., szombat: 9–16: Lónyay utcai keresztény könyvvásár (Lónyay Utcai Református Gimnázium, 1092 Budapest, Kinizsi u. 1–7.)
  - December 11., szombat: 9–17
  - December 18., szombat: 9–13
  - December 24-től zárva tartunk, nyitás 2011. január 17-én
- Felhívjuk kedves megrendelőink figyelmét, hogy az ünnepek és az év eleji leltározás miatt a december 21. után érkező megrendeléseket január 17-től tudjuk teljesíteni.

Istentiszteleti rend • 2010. november 28.

Advent 1. vasárnapja. Liturgikus szín: lila. Lekció: Mt 21,1–9; Róm 13,11–14. Alapige: Ézs 55,6–11. Énekek: 131., 141.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bolba Márta; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. (vespera) Balicza Iván; II., Hűvösvölgyi út 193., Fébe de. 10. Herzog Csaba; II., Modori u. 6. de. 3/4 11. Sztójánovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Hokker Zsolt; Újpest, IV., Lebstűk M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (orgonazenés áhítat) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Pelikán András; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Szabó Bertalan; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Szabó Bertalan; IX., Haller u. 19–21. (katolikus plébániaépület, 1. emelet) de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. Benkőczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. Horváth-Hegyi Áron; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. Horváth-Hegyi Áron; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Grendorf Péter; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Draskóczy Gábor református lelképásztor; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. Ponicás Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Vető István; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. Vető István; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Kopf András; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Kopf András; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Nagyné Szeker Éva; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Nagyné Szeker Éva; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) Győri Gábor; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) Győri Gábor; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Máté; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Ittész István; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; Pilisvörösvár (református templom) du. 2. (úrv.).

Összeállította: BODA ZSUZSA

Esperesek előtt a szociológiai felmérés

► **Jelentős állomáshoz érkezett az egyházunkban másfél éve zajló szociológiai felmérés folyamata: a kérdőívek kitöltése befejeződött, az eredmények feldolgozása megtörtént, így az értékelésük következhet. Azért nem végállomás ez, mert egyrészt – on-line – tovább folyik egyházi intézményeinkben a felmérés, másrészt mert most következik az igazán fontos munka: a tanulságokat levonva egyházunk jövője érdekében hasznosítani kell a kutatás eredményeit. Erre az elsők között egyházunk középvezetőinek volt lehetőségük november 16-án Budapesten, az Északi Egyházkerület püspöki székhelyén tartott esperesi tanácskozáson. Az eszmecsere Mekis Ádámnak, az Észak-Pest Megyei Egyházmegye esperesének áhítatával kezdődött.**

Fabri György, a szociológiai felmérés készítőinek egyike előljáróban kisit családottan állapította meg, hogy meglehetősen nagy fokú bizalmatlanságot tapasztalt a lelkészek részéről. Többen nem adták át a kérdőbiztosoknak a gyülekezeti tagok

címlistáját. Előfordult, hogy emiatt más gyülekezetet kellett kiválasztani az eredetileg tervbe vett helyett. Pedig – éppen a bizalmatlanság eloszlátása végett – hivatásos kérdezőbiztosok végezték a felmérést, természetesen biztosítva a válaszadó anonimását. Ez a bizalmatlanság az esperesek szerint elgondolkodtató.

Mivel a felmérés eredményei – amelyek között néhány meglepő adat is akadt – a későbbiek során nyilván megismerhetők lesznek a szélesebb nyilvánosság számára is, és mindenki kedvére böngészhet majd a bőséges adat- és grafikon-halmazban, levonva a számára érdekes tanulságokat, az alábbiakban a teljesség igénye nélkül álljon itt – a tudósító szubjektív válogatásában – néhány olyan, váratlan eredmény, amely a megjelent espereseket is bizonyos fókig meglepettette.

Az egyéni hitgyakorlással kapcsolatos kérdésekre adott válaszok – több esperes véleménye szerint – a templomlátogatók számát tekintve túl optimista képet vázolnak elénk. A gyakorlat ugyanis azt mutatja, hogy a gyülekezeti tagoknak csupán tíz százaléka jár templomba, a felmérés azonban ennek dupláját adta. Azt is furcsának találták, hogy Budapesten a válaszok alapján többen járnak istentiszteletre, és vesznek

részt egyéb templomi alkalmakon, mint vidéken. Elgondolkodtatónak vélték azt is, hogy bár sokan mondták magukat vallásosnak, mégis elenyészően kevesen olvassák rendszeresen a Bibliát.

Megdöbbenő volt néhány további adat is. A megkérdezettek 80%-a baj esetén sem akar lelkészétől tanácsot kérni, inkább maga próbálja orvosolni a problémát. Magas volt a száma azoknak a válaszolóknak, akik úgy nyilatkoztak, hogy nem igénylik lelkészüket látogatását. A megkérdezettek közel felének pedig egyáltalán nincs mondanivalója arról, hogy mely területeken erősítse munkáját, jelenlétét az egyház. Az esperesek úgy vélték, ez azt mutatja, hogy egyházunk megszólító ereje csekély, nincs igazán markáns arculata.

Posztív kép rajzolódott ki viszont a prédikációkkal kapcsolatban: a megkérdezettek 80%-a elégedetten nyilatkozott lelkészének igehirdetői munkájáról.

Az esperesi tanácskozás további részében Muntag András, a zsinat nem lelkési elnöke adott tájékoztatást az újr a zsinat asztalára kerülő szolidaritási törvénnyel kapcsolatban. Végezetül a püspökök aktuális tájékoztatóját hallgatták meg egyházunk esperesei.

■ KISS MIKLÓS

Bikácsi hálaadás Isten házáért

► **Befejeződtek a Bikácsi Evangélikus Egyházközség templomának külső felújítási munkálatai. Ebből az alkalomból november 21-én templomszentelési hálaadó istentiszteletet tartottak a gyülekezetben.**

„Hét esztendeje, mióta püspök vagyok, járok ezen a vidéken, és mindig elszorult a szívem, ha a bikácsi templomot megláttam, olyan szomorú látványt nyújtott” – mondotta igei szolgálatának bevezetéseként Gáncs Péter. „Annál jobb volt most rácsodálkozni a szürke novem-

beri napból kiragyogó, felújított templomra” – folytatta a Déli Egyházkerület püspöke, aki igehirdetését két „pillérre” építette. Az első pillér a *Prédikátor könyvéből* hangzott: „Megfontoltan járj, amikor Isten házába mégy...” (4,17)

Az idézett ige szólalt meg 223 évvel ezelőtt, amikor a bikácsi evangélikus templomot felszentelték. Sok minden történt azóta: 1828-ban bővíteni kellett az akkorra kicsinek bizonyult hajlékot. Az 1910-es években ezer lélek élt a faluban, akiknek nagy része evangélikus volt. 1948-ra 300 fő alá csökkent a lélekszám, míg a 2000. évi népszámláláskor már csak 76-an vallották magukat evangélikusnak. Ma talán már ennyien sincsenek.

„Kegyetlen adatok! Itt van szükség a második pillérre – mutatott rá Gáncs Péter az ünnepi esemény meghívójának igéjére („Szeretteden elgondolkozunk templomodon, ó, Isten!”; Zsolt 48,10) –, hiszen látni kell, hogy Isten a szomorú számok ellenére is szeret és megtart. Erőt ad a belső megújuláshoz, reménység szerint itt, Bikácson is, hiszen a legszebb templom is csak akkor »kész«, ha van gyülekezete.”

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlést dr. Zsednai Józsefné, a gyülekezet lelkésze nyitotta meg. Kasos István, az egyházközség pénztárosa, a templomfelújítás megálmodója, elindítója elmondta, hogy a gyülekezetben 2006-ban kezdődött a gyűjtés, melyhez segítség érkezett a Bikácsból elszármazott, Németországban élő testvéreiktől és az országos egyháztól is.

Koncz Gyula, az egész felújítás irányítója és fő mozgatója arról számolt be, a gyűjtött és a pályázaton elnyert pénzből hogyan tudták a munkát elvégezni. 2008-ban indult a folyamat: felmérés, tervezés, a pályázat beadása. Ez év tavaszán vették kezdetüket a munkák, melyeket – és ezt öröm volt hallani – helyi vállalkozók, iparosok végeztek el igen jó minőségben.

A közgyűlés végén helyi és megyei vezetők mellett Lengyel Anna, a Déli Egyházkerület felügyelője, majd Kákay István, egyházunk országos irodájának igazgatója köszöntötte a gyülekezetet.

■ WISZKIDENSZKY ANDRÁS

A SZERZŐ FELVÉTELE

HIRDETÉS

Hálaadás az árvízi segítségért – istentisztelet-közvetítés a Duna Televízióban

November 28-án, advent első vasárnapján 10 órai kezdettel ökumenikus istentiszteletet közvetít felvételtől a Duna Televízió a Borsod megyei Szendrő református templomból. Ennek keretében ad hálát a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet azért a munkáért, amelyet a nyári árvíz idején el tudtak végezni. Igét hirdet dr. Bölcskei Gusztáv református és dr. Fabiny Tamás evangélikus püspök.

Tippek karácsonyi vásárláshoz: kezűgyesség nélkül, olcsóbban

► Az internet a gép előtt sokat ülőknek és a néha-néha böngésző felhasználóknak is segíthet, ha vásárlásról vagy vásárlás előtti tájékozódásról van szó.

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Nehéz – és talán nem is érdemes – vitatni azt az álláspontot, hogy a legszebb (karácsonyi) ajándék a saját kézzel készített meglepetés. Van azonban olyan emberek, akiknek mindössze annyi kezűgyességük van, mint amennyi a cikk szerzőjének (vagyis inkább nincs, mint van). Ilyenkor jön az ötletelés, majd az ajándékboltok ritusszerű körbejárása, végül a „szép, szép, de mégis mi kerül ezen ennyibe?” kérdés. Persze csak suttogva, egymás közt, nehogy az eladó meghallja. És egy pillanatra sem anyagiasságból, egyszerűen csak szeretnénk minél többeknek minél kellemesebb meglepetést szerezni az ajándékokra szánható keretből. Ilyenkor (is) jól jön a net, például az *ebay.com* címen elérhető világhálózata. (Az oldalnak .hu-s változata is létezik, de nem véletlenül ajánlom a .com-os verziót.)

Az eBay lényege: ajándékok félpénzért

Ha röviden össze szeretném foglalni az eBay lényegét, akkor azt kell írnom: itt megtalálunk mindent, amit a városi ajándékboltban is, csak éppen harmad-tizedáron.

A vásárláshoz csupán az angol nyelv közepszintű ismeretére, illetve egy biztonságos fizetésre szolgáló PayPal-fiókra van szükségünk. (Ez utóbbihoz a keretben található

linken kapunk segítséget.) Az angol nyelv-tudás egyrészt a vásárlási folyamat lebonyolításához sem árt, másrészt már a letelején fontos, hiszen a kigondolt ajándékokra angol szavakkal tudunk keresni. A nancsházától a laptopos táskán át egészen a néhány dolláros óráig és a gumimatracig (majdnem) mindent megtalálunk.

A keresés után kattintsunk a „Buy it now” fülre, így csak azokat a termékeket fogjuk látni, amelyeket licitálás nélkül, rögtön megrendelhetünk. Ha a jobbra lévő „Sort by” legördülő menüben a „Price + Shipping: lowest first” opciót is kiválasztjuk, majd beállítjuk, hogy „Hungary”, akkor a rendszer az szerint teszi sorba a keresési találatokat. Ilyenkor lepődik meg igazán az ember, hogy (szállítási költséggel együtt) 2-10 dollárért (körülbelül 400-2000 forint) már micsoda jó dolgokat lehet kapni.

Mire figyeljünk?

Az eBay-ről viszonylag kis méretű terméket érdemes rendelni, hiszen minél kisebb az áru, annál alacsonyabb lesz a szállítási költség. (Erről egyébként a termékek adatlapján, az ár alatt lévő „Shipping” sorban találhatóunk információkat.) A szállítási néhány esetben díjmentes, sok esetben pedig 1-2-3 dollárt kell pluszban kifizetni.

Vásárlás előtt – saját érdekünkben – mindig ellenőrizzük a jobb felső, „Seller info” feliratú dobozban lévő százalékos adatot. Leginkább akkor érezhetjük a megrendelt árut (illetve magunkat) biztonságban, ha a termék eladója legalább 99,5 százalékos pozitív értékeléssel büszkélkedhet – ekkor ugyanis szinte biztos, hogy az adatlapon láthatóval megegyező terméket kapunk.

A válogatás után nincs is más dolgunk, mint PayPal-fiókunk útján kifizetni a megrendelt árut, majd várni, úgy két-három hétig. Rendszerint ugyanis ennyi idő alatt érkezik meg az áru, így aki karácsonyi meglepetéseket szeretne ilyen úton beszerezni, az jobb, ha siet.

A garanciáról

Az eBay-ről rendelve ne nagyon gondolkozzunk garanciában. Bár elviekben és gyakorlatilag is működik a dolog, az áru visszaszállítási költségét rendszerint a vásárlónak kell állnia – és többnyire nem éri meg ezzel bajlódni egy 2-3 dolláros tételre eső 20-25 dolláros díj esetében.

Miben segíthet még az internet?

Aki nem szeretne sem internetről, sem külföldről vásárolni, annak is jó szolgálatot tehet a net. Az ár-összehasonlító oldalak segítségével hamar kiderül, hogy hol vehetünk meg legolcsóbban egy-egy terméket. A legnépszerűbb magyar oldalak között található az *olcsobbat.hu*, az *arukereso.hu* és az *arcep.hu* című lap. Az árak mellett megtaláljuk a termék leírását is, amelyben bizonyos szempontok szerint természetesen keresni is tudunk.

■ BALOGH CSABA

SZERETETVENDÉGSÉGRE

Sütőtökös-zabpelyhes keksz

Hozzávalók: 25 dkg margarin, 25 dkg cukor, 1 csomag vaníliás cukor, 1 tojás, 40 dkg sült sütőtök húsa, 40 dkg liszt, 15 dkg zabpelyhely, 2 teáskanál szódadikarbóna, 1 csipet só, 2 teáskanál fahéj, 10 dkg csokoládé, 5 dkg mazsola, 10 dkg dió.

Elkészítés: Keverjük habosra a margarint, adjuk hozzá a cukrot, a vaníliás cukrot, majd a tojást és a tököt is. Egy másik edényben keverjük össze a lisztet, a zabpelyhelyt, a szódadikarbónát, a sót, a fahéjat, a darabokra vágott csokoládét és diót, valamint a mazsolát. Adagonként adjuk a tökös masszához, majd kever-

FOTO: SINKANE ZOMBORY KATALIN

jük alaposan össze. Sütőpapírral bélelt sütőlapra – evőkanál segítségével – diónyi halmokat tegyünk a tésztából. Előmelegített sütőben 150 fokon süssük 20-25 percig.

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

Orgonazenés áhítat lesz a Deák téri evangélikus templomban november 28-án, este 6 órai kezdettel. Músorton: adventi orgonamuzsika, *J. S. Bach, G. Muffat és M. Reger* művei. Közreműködik *Nagy László Adrián*. A belépés díjtalan.

A pestszentlőrinci evangélikus gyülekezet Lőrinci Érdeklődők Teaháza (LÉT) szerettel hív minden érdeklődőt adventi alkalmára november 30-án, kedden 18 órára, ahol vendégünk *Novotny Zoltán* sportújságíró, a Protestáns Újságírók Szövetségének elnöke lesz. Az alkalomhoz kapcsolódva a Luther Kiadó kedvezményes adventi vásárt tart. Helyszín: evangélikus templom, 1183 Budapest, Kossuth tér 3. Megközelíthető az Üllői úton vagy az 50-es villamossal.

Magyarország legelső egyházi könnyűzenei csoportja, a *Hermons* együttes indulása 45 éves jubileumának emlékünnepeire szeretettel hívünk minden érdeklődőt! Helyszín: pest-erzsébeti evangélikus templom (1204 Budapest, Ady E. u. 89.). Időpont: december 12., 15 óra.

Az Erős Vár Alapítvány a Kispesti Evangélikus Gyülekezetért ezúton köszöni meg a 2009. évi személyi jövedelemadó egy százaléka felajánlásából származó 244 533 forintot. Ezt az összeget a kispesti evangélikus gyülekezet hitéletének fellendítésére, illetve az ahhoz kapcsolódó beruházásokra fordította.

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 26 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

42 éves, 175/90, egyedülálló, vallásos férfi keres korban hozzáilló, megértő házastársat. Fényképes leveleket várok „Karácsonyi találkozás” jelígre a szerkesztőségbe.

vangelikus.hu

Segítség a biztonságos internetes fizetéshez használható PayPal-regisztrációhoz, illetve a rendszer használatához: http://bigyoshop.hu/paypal_fa/

Jobb velük a világ

Ha a történelmi egyházaknak nem is nagyon sikerül igazi tömegrendezvényekre mozgósítani híveiket, két – egyházakhoz lazábban kötődő – keresztény szerveződésnek annál inkább. Legutóbb az *Ez az a nap!* szervezőcsapatának hívására telt meg a Papp László Budapest Sportaréna (lásd *EvÉlet* 2010/46. szám), múlt vasárnap pedig a *Nem Adom Fel Alapítvány* invitálta ugyanoda az érdeklődőket. Igaz, november 22-én nem csupán a 2007-ben – fo-

gyatékál élő muzsikusokból – „verbuválódott” *Nem Adom Fel!* együttes fellépése vonzott telt házat a főváros legnagyobb koncertcsarnokába. Mellettük, illetve velük együtt muzsikált a Magyarország méltán legjobbjának tartott *Csik zenekar*, a Kossuth-díjas *Lovasi András* nevével fémjelzett *Kiscsillag együttes*, a *Kiss Tibor* „frontemberrel” *Quimby*, valamint *Ferenzi György* és a *Rackajam*. (A „Pici” néven ismert *Presser Gábor* nagyságát jelzi, hogy úgy adta a nevét a 18 órától 23 óráig tartó koncerthez, hogy mindössze három szám erejéig volt – lényegében mindvégig háttérben maradván – a színpadon.)

A korábbi két koncerthez hasonlóan az idei is szigorúan jótékonyági célokat szolgált. Idén egy olyan, úgynevezett „passzív ház” létrehozása érdekében szervezték meg a *Jobb velünk a világ!* rendezvénysorozatot, amely környezetvédelmi technológiákat felhasználva nyújthat referenciáértékű lakóotthont – sérült emberek számára. Aligha véletlen, hogy a központi rendezvény felett három volt köztársasági elnök és elnökhelyettes vállalt védnökséget, fővédnöke pedig a jelenlegi államfő hitvese – *Makray Katalin* –, illetve a koncertet megnyitó *Schmitt Pál* köztársasági elnök volt.

■ PINTÉR DOROTTYA felvétele

„Melyik Szélerőszán is találkoztunk?”

A hónap könyve – novemberben a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

Szabó Lajos (szerk.): *Bölcs szív – 50+ meditáció és imádság*

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Eredeti ára: 990 forint. <http://bolt.lutheran.hu/> • E-mail: kiado@lutheran.hu • Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

Tamás mise

Vasárnap
2010. december 5.

A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!

ADD MEG!

Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltesd meg a te szavad, jöjjön el legyőz minket a te szavad, így a te szavadat meg...

mondom
ktek
fentekért, hogy mit
nyitok, se testeteket,
ofjaitok. Nem több-e
lünk, és a test a
k meg az égi madar-
nak, és monyeri
? Nem vagyok-e a
? málok? Aggód-
k kőitetek meg-
sak egy szeszgy-
k a ruházatról is?
mori filiozokat,
m fiatalokat, és
m sektek, hogy
rben sem öltö-
kőzöl akár csak
főz, amely ma
ette velek, így
sokkal inkább
? Ne aggódja-
? Mit együnk?
y: Mit öltözt-
vagyatok kép-
tyánok pedig
m mindenre,
ő országát és
d rüadónál
aggódnak
slap, majd
n napunk a
mikképpen mi is
ellenünk vétkozók
és ne vigy minket k...

A keresők
istentisztelete

TAMÁS-MISE

2010. december 5.
Hőbányai evangélikus templom

17.45: közös éneklés, csendes készülés
18.00: Tamás-mise
<http://tamasmise.mindenkilapja.hu>

Magyarországi Evangélikus Élet KÖZÖSSÉGI KREATÍV FLOTTA

Tisztelt Olvasóink és Előfizetőink!

Tavaly ilyenkor azt a jó hírt oszthattam meg Önökkel, hogy nem változik az *Evangelikus Élet* ára. Most arról tájékoztathatom Önöket, hogy 2011-ben sem kell áremelkedésre számítaniuk: egy lapszám továbbra is 250 forintba kerül majd. Az éves előfizetési díj továbbra is 13 000 Ft, a féléves 6500 Ft, a negyedéves 3250 Ft, az egyhavi 1085 Ft lesz.

Kiadónk emellett előfizetési kedvezménnyel, pontosabban ajándék hónapokkal „jutalmazza” azokat, akik új előfizetőt toboroznak a lap olvasótáborába. Támogatói akcióknál újból meghirdetésével pedig továbbra is azoknak szeretnénk segíteni, akik anyagi okok miatt kényszerülnek a lap lemondására. A páratlan páros kedvezményről és az előfizetői támogatói akcióról a lap szerkesztőségétől kaphatnak bővebb felvilágosítást.

Ha a páratlan páros kedvezménnyel, a támogatási akcióval vagy saját előfizetésükkel kapcsolatban bármilyen kérdésük, észrevételük van, forduljanak bizalommal közvetlenül a szerkesztőséghez; *Vitalis Judit* készséggel áll rendelkezésükre. Az *Evangelikus Élet* szer-

kesztőségének elérhetőségei: 1085 Budapest, Üllői út 24. Telefon: 1/317-1108; 20/824-5519. Fax: 1/486-1195. Elektronikus leveleiket a judit.vitalis@lutheran.hu e-mail címre küldhetik el.

Itt hívjuk fel figyelmüket, hogy lapunkban időnként más szervezetek (esetenként kiadók) is elhelyeznek csekket, ezeken azonban NEM lehet az *Evangelikus Életre* előfizetni! Előfizetőink aktuális előfizetésük lejártá előtt postai úton kapják meg a nevükre szóló előfizetési díjbekérő levelet. Előfizetésüket a levélhez mellékelt csekkszelvény felhasználásával újíthatják meg. (Ha nem kapnak csekket, az azt jelenti, hogy még nem járt le az előfizetésük. Amíg nem értesítjük Önöket, addig ne fizessenek be semmilyen összeget!)

Még mielőtt elfelejtenénk: azon előfizetőink között, akik 2011. január 6-án, vízkereszt ünnepén érvényes Evangelikus Élet-előfizetéssel rendelkeznek, sorsolást tartunk. A nyertes másodmagával tölthet el térítésmentesen egy hétvégét (péntek vacsorától vasárnap ebédig) a balatonszársói Evangelikus Konferencia- és Missziói Otthonban az intézménnyel egyeztetett időpontban!

KENDEH K. PÉTER, a Luther Kiadó igazgatója

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Áldott az Úr, Izrael Istene, hogy meglátogatta népét, és váltságot szerzett neki. Lk 1,68 (Zsolt 103,1b; Mt 21,1–9; Róm13,8–12/13–14/; Zsolt 24) Zakariás kislefia megszületése után nyolc nappal ismét beszél. Az első mondatai ezek. Az áldás, a hálaadás a megtapasztalt valóságból fakad Zakariás ajkán. A kis János ott van a kezében, Isten megígért terve a szeme látára válik valóra. Bárcsak mindnyájunknak megadatna ilyen megtapasztalás! Bárcsak mindannyian észrevennénk, hogy személyesen minket látogat meg az Isten Jézusban!

Hétfő

Távol legyen tőlünk, hogy elhagyjuk az Urat! Józ 24,16 (Jn 14,23; 1Pt1,8–9/10–13; Ézs 4,2–6) Józsué a sikemi országgyűlésen választás elé állítja a népet: azt az Istent szolgálja továbbra is, aki eddig mindig megsegítette a népet, vagy más istent akar magának? A nép az Úr mellett dönt. Életünk fordulópontjain, krízishelyzetekben, amikor istenkeresésbe kezdünk, amikor meginog a hitünk, újból és újból felmerül bennünk a kérdés: jó Isten mellett vagyunk? Közben nem vesszük észre, hogy a Jóisten van velünk. Távol áll tőle, hogy elhagyjon minket!

Kedd

Magad elé állítod bűneinket, titkolt vétkeinket orcád világossága elé. Zsolt 90,8 (Zsid 7,25; Zsid 10,32–39; Ézs 5,1–7) A kislefia és az apja jelenik meg előttem. A kislefia rossz fát tett a tűzre. Az apa ezt nagyon jól tudja, de most a fiától szeretné hallani. Maga elé állítja, azt kéri, hogy nézzen a szemébe, és vallja be férfiasan, hogy mit tett. A fiú szégyenkezik. Nem mer apja szemébe nézni. Aztán lassan mégis az apjára tekint. Nincs kibúvó, nincs mellébeszélés, az apa mindent tud. Csak a bocsánatkérés marad és a remény, hogy az apja megbocsát, hogy az apja szereti őt.

Szerda

Azon a napon megnyílik majd a szád, beszélni fogsz, és többé nem kell hallgatnod. Ez 24,27a (Mt 10,19; Kol 1,9–14; Ézs 5,8–24) Mintha valami nagy titokról lenne szó, amelyről nem lehet beszélni. De talán nem is a tilalom most a lényeg, hanem a felszabadító ígélet. „Azon a napon” – a próféta bizonyára alig várja azt a napot. Kérdés még, hogy miről fogok beszélni. Biztos vagyok benne, hogy Istenről, arról, amit ő kijelentett, amit személyes kapcsolatunk során átéltem vele kapcsolatban. Remélem, hogy másokat is érdekel majd, és azon a napon mások is fognak beszélni.

Csütörtök

Uram, kegyelmes tetteidről éneklek örökké, nemzedékről nemzedékre hirdetem hűségedet. Zsolt 89,2 (1Kor15,57; 1Thessz 5,1–3/4–8; Ézs 6,1–13) Nincs szebb, mint amikor nemzedékek, családok ülnek együtt a templompadban. Úgy csodálom, amikor anya tanítja a lányát, amikor apa tanítja a fiát, hol kell kinyitni az énekeskönyvet, mikor állunk fel, hogyan imádkozunk. Elszorul a szívem, amikor az egyedül érkező konfirmandusaimat látom, akiket én tanítottam meg a *Miatyánkra*. Talán a szülei nem élték át, hogy Isten hűséges hozzájuk is, és megsegíti őket? Egy reményem marad: az egyedül ülő gyerekek majd átélnek, megtapasztalják Istent, és néhány évtized múlva ők majd együtt énekelnek a gyerekeikkel a templomban.

Péntek

Előírhatok nekik ezernyi törvényt, azt gondolják, nem tartozik rájuk. Hós 8,12 (Mt 7,21; Mt 27,27–30; Ézs 7,1–9) Vajon hányszor gondoljuk úgy, hogy az ígértetés nem nekünk szólt, hanem azoknak, akik nincsenek itt, vagy azoknak, akik a másik széken, padban ülnek? Az iskolában a gyerekek ugyanilyennek. Azt hiszik, hogy nem rájuk vonatkozik, ha szövegek: legyenek fegyelmezettek, csendesek, figyelmesek, türelmesek. A külső törvény mit sem ér, míg belülről, belső indítatásból nem jön a jóság, a szeretet, a megbocsátás, a csend. A gyerekek nem teszik, amit kérek, míg nincsenek meggyőződve arról, hogy jót akarnak nekik. Mi, felnőttek ugyanígy működünk. Nem vagyunk különbek a gyerekeknél.

Szombat

Té vagy az én segítségem, ne vess el, ne hagyj el, szabadító Istenem! Zsolt 27,9b (Tit 2,11; Mt 23,37–39; Ézs 7,10–17) Sokszor gondolkozom azon, miben is ragadható meg Isten segítségével. A zsoltáros azt mondja: *szabadító*. A szabadításban fedezi fel Isten cselekedetét. Van bőven, ami fogva tart: engem leginkább a szorongás, az aggodalom, a félelem. Lebénítanak, gúzsba kötnek. Szabadító segítségem csak egy van: Istenem. Hozzá kiáltok én is.

■ HEINEMANN ILDIKÓ

HÍRDETÉS

Szeretettel meghívjuk a Deák Téri Evangelikus Gimnázium december 3-án, pénteken 18 órakor kezdődő adventi jótékonysági hangversenyére a Deák téri evangelikus templomba (1052 Budapest, Deák Ferenc tér 4.). A koncerten a gimnázium tanulói, zenei együttese is vendéges muzsikálnak. A belépés díjtalan. A hangverseny után összegyűjtött adományokat a gimnázium javára fordítjuk.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 28-ától december 5-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>10.00 / Duna Tv <i>Ökumenikus hálaadó istentisztelet</i> Az árvíz és a vörösszap sok falu, sok ezer ember életét tette tönkre. A tragédiák nyomán eddig soha nem tapasztalt nemzeti összefogás bontakozott ki. A Duna Televízió nézői által felajánlott több mint 350 millió forintot a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet juttatta el a rászorulókhhoz. Advent első vasárnapján közvetíti a csatorna azt az istentiszteletet a szendrői református templomból – a történelmi protestáns egyházak püspökeinek szolgálatával –, amelyek keretében a szervezet hálaát ad mindazért a munkáért, amelyet el tudott végezni.</p>	<p>10.00 / Torony Rádió (Békés) <i>Lelki szósz (evangelikus félóra)</i> 11.15 / TV2 <i>Otthonunk (francia dokumentumfilm, 2009) (113')</i> 19.35 / Bartók rádió <i>A Purcell Kórus és az Orfeo Zenekar Bach-hangversenye</i> 22.35 / Duna Tv <i>Hajnalkasadás (iráni dráma, 2005) (84')</i> 23.00 / M. Katolikus Rádió <i>Zenei kincstár</i> Lully: Nagy motetták 23.30 / Bartók rádió <i>Ars nova</i> Benne: Maros Rudolf: Szvit hárfára 23.50 / m1 <i>Prizma (kulturális magazin)</i></p>	<p>10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó.</i> Benne: Schubert: C-dúr mise 12.00 / PAX <i>Családja (evangelikus családi magazin) Rügyek</i> 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Major Balázs régész 16.00 / m2 <i>Magyar évszázadok (magyar dokumentumfilm-sorozat) (18')</i> Kivételes törvények 16.20 / Duna Tv <i>Napok, évek, évszázadok</i> Tőkéczi László műsora 19.40 / Kossuth rádió <i>Almanach</i> Részletek Bognár Szilvia és a Makám együttes lemezéről 21.10 / Duna Tv <i>Lilomfi (magyar vígjáték) (109')</i></p>	<p>12.00 / PAX <i>Fény előttem, fény utánam</i> Túrmezei Erzsébet portréja 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórásja 16.34 / M. Katolikus Rádió <i>Testvéregyházaink életéből</i> Jelentések a protestáns világból 19.35 / Bartók rádió <i>A New York-i Filharmonikusok hangversenye</i> 21.10 / Duna Tv <i>Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde (magyar színházi felvétel, 2001) (132')</i> 21.20 / m2 <i>Utolsó idők (magyar film-dráma, 2009) (90')</i> 22.50 / m1 <i>Múlt-kor (történelmi magazin)</i></p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>10.00 / Viasat History <i>Teréz anya – A sötétség szentje (osztrák–német dokumentumfilm, 2010) (52')</i> 13.19 / Bartók rádió <i>V. Haydn vonósnyégyes-fesztivál, Fertőd, 2010.</i> Az Authentice Quartet hangversenye 16.00 / PAX <i>Én vagyok az Igazság</i> A Zákeus Médiacentrum evangélicizációs műsora 19.40 / Kossuth rádió <i>Nótás Mikulás</i> Közreműködik: Gryllus Vilmos és Gryllus Dániel 20.55 / Bartók rádió <i>Hang-fogó.</i> Benne: Palestrina: Hodie Christus natus est – mise 22.35 / Duna Tv <i>René – Egy élet a rácsok mögött (cseh dokumentumfilm, 2008) (83')</i></p>	<p>11.30 / m2 <i>Közjáték.</i> Széchenyi István ifjúkori naplója 13.15 / Bartók rádió <i>XII. miskolci nemzetközi kamarakórus-fesztivál 2010</i> A Hassler énekegyüttes és a Voceversa énekegyüttes (Olaszország) egyházi műveket énekel 15.04 / Bartók rádió <i>Muzsikáló délután</i> 18.34 / M. Katolikus Rádió <i>Zenémrel dicsérem.</i> Fejezetek a kortárs egyházenéből 20.05 / m1 <i>Prima Primissima (110')</i> Díjkiosztó gálaműsor 21.25 / Duna Tv <i>Nyakig a páczban</i> 22.05 / m2 <i>Prágai történet (dán filmdráma, 2006) (92')</i></p>	<p>7.05 / Rádió C (Budapest) <i>Lelki szósz (evangelikus félóra)</i> 12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Szülőföld és haza 12.05 / Bartók rádió <i>Meláth Andrea és Ye Wen (ének) Mendelssohn-hangversenye</i> Benne: 95. zsoltár 15.30 / Mária Rádió <i>Mégis szeretni</i> Gyököcssy Endre tanítása 19.25 / Kossuth rádió <i>Határok nélkül – a kultúráról</i> 21.00 / m1 <i>Hippolyt (magyar vígjáték, 1999) (93')</i> 21.45 / m2 <i>Transsylvania (francia filmdráma, 2006)</i></p>	<p>5.45 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i> 6.03 / M. Katolikus Rádió <i>Orgonamuzsika</i> 8.00 / Mária Rádió <i>Ökumenikus lapszemle</i> 8.00 / MR6 – A régió rádiója <i>Kapocs (ökumenikus vallási műsor)</i> 9.00 / Lánchíd Rádió (Budapest) <i>Hitvilág</i> A történelmi egyházak magazinja 12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 15.05 / Bartók rádió <i>Jubilante Deo.</i> Évszázadok egyházi muzsikája 18.04 / Kossuth rádió <i>Esti séta</i> Riportok, beszélgetések, művek – a kultúra ösvényein</p>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusselet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519. Fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztési titkárság (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitalis Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com).

Rovatvezetők: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszamba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

